

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΑΣ

**ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΑΜΠΕΛΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ
ΕΛΛΑΔΑ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΚΟΚΛΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2013

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΑΣ

**ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΑΜΠΕΛΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ
ΕΛΛΑΔΑ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΚΟΚΛΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ:

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΑΓΓΑΝΑΡΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2013

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία εκπονήθηκε στον εργαστηριακό χώρο της Αμπελουργίας τη χρονική περίοδο από τον Φλεβάρη έως τον Δεκέμβρη 2013.

Φτάνοντας στο τέλος της παρούσας εργασίας θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όλους αυτούς, που ο καθένας με τον τρόπο του βοήθησε να πραγματοποιηθεί η πτυχιακή μου εργασία με επιτυχία. Κατ' αρχήν τον επιβλέπων καθηγητή μου, κ.Αθανάσιο Μαγγανάρηγια τη βοήθεια που μου προσέφερε κατά τη διάρκεια της πτυχιακής μου.Επίσης, θέλω να ευχαριστήσω τους γονείς μου, Διονύση και Σάσα που όλα αυτά τα χρόνια μπορεί η απόσταση να ήταν μεγάλη, όμως ήταν πάντα δίπλα μου, αλλά και την αδελφή μου Μαρία και τους φίλους μου για την ψυχολογική τους υποστήριξη. Χωρίς αυτούς δεν θα τα είχα καταφέρει.

Θεσσαλονίκη, Δεκέμβριος 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....σελ.	7
1.1.	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	9
1.1.1.	Στων αρχαίων Ελλήνων τα χρόνια.....	10
1.1.2.	Οι Βυζαντινοί χρόνοι.....	12
1.1.3.	Μεσαίωνας και Τουρκοκρατία.....	14
1.1.4.	Οι νεώτεροι χρόνοι.....	15
1.1.5.	Η αναγέννηση του ελληνικού κρασιού.....	16
2.	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΕΛΑΦΟΥΣ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΜΠΕΛΩΝΑ.....	17
2.1.	ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΛΑΦΟΥΣ.....	17
2.1.1.	Διευθέτηση των κλίσεων του εδάφους	18
2.1.2.	Εκλογή του προσανατολισμού.....	19
2.2.	ΛΙΠΑΝΣΗ ΣΕ ΒΑΘΟΣ.....	20
2.3.	ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ ΦΥΤΩΝ.....	20
2.4.	ΕΚΛΟΓΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ.....	21
2.5.	ΦΥΤΕΥΣΗ ΝΕΑΡΩΝ ΦΥΤΩΝ.....	23
3.	ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ – ΚΛΑΔΕΜΑΤΑ ΚΑΡΠΟΦΟΡΙΑΣ	26
3.1.	ΣΥΣΤΗΜΑΤΑΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ.....	26
3.1.1.	Κυπελλωτά σχήματα.....	26
3.1.2.	Γραμμικά σχήματα.....	26
3.2.	ΚΛΑΔΕΜΑΤΑ ΚΑΡΠΟΦΟΡΙΑΣ.....	29
3.3.	ΡΑΝΤΙΣΜΑΤΑ – ΨΕΚΑΣΜΟΙ.....	32
4.	ΕΧΘΡΟΙ ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΜΠΕΛΟΥ – ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ.....σελ.	33

4.1.	ΦΥΛΛΟΞΗΡΑ.....	34
4.2.	ΩΤΙΟΥΡΥΓΧΟΣ Ή ΣΚΑΘΑΡΙ.....	35
4.3.	ΕΥΔΕΜΙΔΑ.....	36
4.4.	ΠΕΡΟΝΟΣΠΟΡΟΣ.....	37
4.5.	ΩΙΔΙΟ.....	39
4.6.	ΒΟΤΡΥΤΗΣ.....	41
4.7.	ΤΣΚΑ Ή ΠΟΛΥΠΟΡΙΑΣΗ.....	43
5.	Ο ΑΜΠΕΛΩΝΑΣ ΤΗΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ.....	45
5.1.	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Ν.Α. ΖΑΚΥΝΘΟΥ.....	45
5.2.	ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗ ΣΤΑΦΙΔΑ.....	48
5.3.	ΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΜΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ.....	51
5.4.	ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΕΣ ΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΜΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ.....	53
5.5.	ΕΠΙΤΡΕΠΟΜΕΝΕΣ ΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΜΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ.....	54
5.6.	ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΕΣ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ.....	55
5.7.	ΕΠΙΤΡΕΠΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ.....	55
5.8.	ΟΙΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ.....	56
5.9.	ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΜΠΕΛΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ.....	58
5.10.	ΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΜΠΕΛΩΝΩΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ.....	59
5.11.	ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	59
5.12.	ΑΜΠΕΛΩΝΕΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ.....	60
5.13.	ΑΜΠΕΛΩΝΕΣ ΣΤΗΝ ΑΧΑΙΑ.....	61

ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΑΜΠΕΛΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

ΚΟΚΛΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης

Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας

Τομέας Αμπελουργία

Περίληψη

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι η πλήρης κατανόηση της μελέτης της καλλιέργειας της αμπέλου στο Νομό Ζακύνθου και οτιδήποτε άλλο περιστρέφεται γύρω από την συγκεκριμένη καλλιέργεια και τους παράγοντες που την επηρεάζουν, όπως είναι το κλίμα, οι εχθροί και οι ασθένειες. Επίσης θα γίνει αναφορά σε όλες τις διαδικασίες που πρέπει ένας παραγωγός να γνωρίζει πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την εγκατάσταση του φυτού στο αγροτεμάχιο, όπως τη σημασία του εδάφους, του μικροκλίματος αλλά και τις τεχνικές διαμόρφωσης ενός ολοκληρωμένου και επιτυχημένου αμπελιού. Τέλος θα δοθεί ιδιαίτερη σημασία στα αγαθά που παίρνει ο Ζακυνθινός παραγωγός από την συγκεκριμένη καλλιέργεια καθώς αυτή αποτελεί ένα πολύ σημαντικό παράγοντα για την οικονομική ανάπτυξη του νησιού, κατά κύριο λόγο από τη Κορινθιακή Σταφίδα, αλλά και από άλλες οινοποιήσιμες ποικιλίες.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αμπελουργία, ως ξεχωριστό επιστημονικό πεδίο της Γεωπονικής επιστήμης προσέλκυσε το ενδιαφέρον των επιστημόνων από τα μέσα του 19ου αιώνα, όπου από μια συσσωρευμένη εμπειρική γνώση μετεξελίχθη σε ένα σημαντικό εφαρμοσμένο επιστημονικό αντικείμενο της βιολογίας, το οποίο πραγματεύεται την καλλιέργεια της αμπέλου, καθώς και τη μελέτη των διαφόρων βιοτύπων και των σχετικών με την άμπελο γενών και ειδών τα οποία ανήκουν στην Οικογένεια των αμπελιδών (Vitaceae). Όσον αφορά την αμπελοκαλλιέργεια κυρίως στη Δυτική Ελλάδα, η μελέτη της παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον.

“ΖΑΚΥΝΘΟΣ”

User:WL/pics - WikimediaCommons

Η Ζάκυνθος, γνωστή διεθνώς και με το όνομα "Τζάντε", ή Φιόρο του Λεβάντε (Άνθος της Ανατολής) κατά τους Βενετσιάνους βρίσκεται νοτιοδυτικά της Ελλάδας και στο Ιόνιο πέλαγος. Είναι το ενδέκατο σε έκταση ελληνικό νησί και το τρίτο (μετά την Κεφαλονιά και την Κέρκυρα) και δεύτερο σε πληθυσμό νησί των Ιονίων νήσων. Η έκτασή της είναι 406 τ. χλμ και ο πληθυσμός ανέρχεται στους 40.650 κατοίκους (απογραφή 2011). Είναι ημιορεινό με κατοίκους ασχολούμενους κυρίως με την γεωργία. Η αμπελοκαλλιέργεια, μετά την ελαιοκαλλιέργεια, αποτελεί μια παραδοσιακή καλλιέργεια για την περιοχή παρέμβασης. Οι αμπελώνες στην περιοχή παρέμβασης εκτείνονται σε 26.000 στρέμματα περίπου και έχουν δύο παραγωγικές κατευθύνσεις: την παραγωγή οίνου και την παραγωγή σταφίδας για την οποία θα αναφερθούμε παρακάτω εκτενέστερα.

«Χάρτης Δυτικής Ελλάδος»

Στην Κεφαλονιά κυριαρχούν οι οινάμπελοι με μικρή παρουσία της σταφίδας ενώ στη Ζάκυνθο η σταφιδοκαλλιέργεια αποτελεί τον κορμό της τοπικής αμπελουργίας, παράγοντας το αναγνωρισμένο ως ΠΟΠ προϊόν «Σταφίδα Ζακύνθου – Stafida Zakynthou» (Zante currants).

Τέλος, η Πελοπόννησος είναι το αμπελουργικό διαμέρισμα με το μεγαλύτερο οινολογικό ενδιαφέρον. Οι οινοποιήσιμες ποικιλίες καταλαμβάνουν έκταση 210.000 στρ. περίπου και παράγουν 1.650.000 HL οίνων. Η γνώση της ιστορίας ενός επιστημονικού αντικειμένου μπορεί να συμβάλλει στην πληρέστερη κατανόηση του, δεδομένου ότι συνδέει το παρελθόν με το παρόν και περιγράφει του τρόπους και τα στάδια μετεξέλιξής του από μια κατ' αρχήν εμπειρική γνώση, σε επιστήμη.

1.1.ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Το κρασί για μας τους Έλληνες, εκτός του ότι συμπεριλαμβάνεται στα πέντε βασικά στοιχεία της διατροφής μας μαζί με το νερό, το αλάτι, το λάδι και τα δημητριακά (ή μάλλον ακριβώς γι' αυτό) συνδέθηκε στενά και με τον πολιτισμό, με τη θρησκεία μας. Παρ' όλα αυτά, δεν υπήρξαν ρόδινες όλες οι περίοδοι της ελληνικής ιστορίας για το κρασί. Πέρασε από πολλές περιπέτειες, από μεσουρανήματα και διωγμούς, μέχρι να φτάσει στη σημερινή του θέση.

“Κρασοπότηρα στην Αρχαία Ελλάδα + Αγγεία του πότου”

http://krasodad.blogspot.gr/2013/05/blog-post_9157.html

1.1.1 Στων αρχαίων Ελλήνων τα χρόνια

Στην Ελλάδα, οι ευνοϊκές εδαφολογικές και κλιματολογικές συνθήκες επέτρεψαν την ευρεία διάδοση της καλλιέργειας του αμπελιού από πολύ νωρίς. Η αρχή της αμπελοκαλλιέργειας στον Ελλαδικό χώρο χάνεται στα βάθη της νεολιθικής περιόδου, η μεγαλύτερή της όμως ανάπτυξη σημειώνεται μεταξύ του 13ου και του 11ου π.Χ. αιώνα. Η σχέση των προγόνων μας, των αρχαίων, με το κρασί είναι γνωστή και χλιοσυζητημένη. Καλλιεργούσαν αμπέλια και παρήγαγαν ονομαστά κρασιά. Ο Όμηρος στην «Ιλιάδα» και την «Οδύσσεια», ο Πλάτωνας και ο Ξενοφώντας στα «Συμπόσια» τους, ο Αθήναιος στους «Δειπνοσοφιστές» αναφέρονται συχνά στους ονομαστούς οίνους της αρχαιότητας. Τα γλυκά και μαλακά κρασιά από τη Θήρα και την Κρήτη, τα λεπτότατα από την Κύπρο και τη Ρόδο, τα ευώδη της Λέσβου, ο χαριέστατος εις παλαιώσιν Κερκυραϊκός, ο υπνωτικός Θάσιος, ο ονομαστός Αριούσιος της Χίου και πάρα πολλά άλλα περιζήτητα κρασιά αναφέρονται στα κείμενα της εποχής.

Να μην ξεχνάμε ότι οι αρχαίοι Έλληνες γνώριζαν πολύ καλά και την αξία του εμπορίου, το εξαγωγικό τους δε εμπόριο ήταν πολύ καλά οργανωμένο την εποχή εκείνη. Σε αντάλλαγμα του οίνου και του λαδιού οι Έλληνες εισήγαγαν δημητριακά και χρυσό από την Αίγυπτο και τις περιοχές της Μαύρης Θάλασσας, χαλκό από την Συρία και την Κύπρο, ελεφαντόδοντο από την Αφρική. Τα κρασιά που εξάγονταν εκείνη την εποχή ήταν πολλά, πιο φημισμένα όμως ήταν τα κρασιά των νησιών του Αιγαίου. Ο Χίος, ο Λέσβιος και ο Θάσιος υπήρξαν οι πιο ακριβοπληρωμένοι οίνοι κατά τον 4ο Π.Χ. αιώνα. Για την προστασία τους δε από τις απομιμήσεις και τις παραποιήσεις, τα κρασιά της Θάσου έπρεπε να πωλούνται μέσα σε αμφορείς ώστε η ανθεκτικότητά τους να είναι εγγυημένη. Οι οινικοί νόμοι της Θάσου του 5ου αιώνα π.χ. δεν είναι τίποτε λιγότερο από τα αρχαιότερα νομοθετικά κείμενα για την προστασία των Οίνων Ονομασίας Προέλευσης, στα πλαίσια μιας γενικότερης αμπελουργικής πολιτικής που αποσκοπούσε στη διασφάλιση της ποιότητας του προϊόντος και στην προστασία του υγιούς οινεμπορίου. Εδώ μπορούμε επίσης να διακρίνουμε την πρώτη προσπάθεια δημιουργίας κανονισμών για τα κρασιά ονομασίας προελεύσεως, όπως αυτοί ισχύουν τώρα στις χώρες της Ε.Ε.

Οι ομοιότητες που υπάρχουν ανάμεσα στη νομοθεσία της Αρχαίας Ελλάδος για τα κρασιά ποιότητας που προέρχονται από συγκεκριμένες περιοχές και τη νομοθεσία της Ε.Ε. είναι εκπληκτική. Οι αρχαίοι Έλληνες αγαπούσαν το κρασί και υπηρετούσαν με πάθος τον θεό του, τον Διόνυσο, μια θεότητα έξυπνη, ζωντανή, ερωτική. Σύμφωνα με το μύθο ο Διόνυσος απήχθη από Μπρούσκους πειρατές στο δρόμο του για την Ιταλία. Φανέρωσε όμως, τη θεϊκή του υπόσταση φυτεύοντας ένα αμπέλι που αναρριχήθηκε στο κατάρτι και μετατρέποντας τους πειρατές σε δελφίνια. Η Αριάδνη, κόρη του Μίνωα βασιλιά της Κρήτης και σύζυγος του Διόνυσου, του χάρισε δύο γιους, τον Στάφυλο και τον Οينوπίωνα, καθώς και μία κόρη την Ευάνθη.

“Θεοί και ήρωες της Μυθολογίας”

http://prasinaporakia.blogspot.gr/2013_02_01_archive.html

Η πλούσια εικονογραφία των αγγείων της Αττικής κεραμικής μαρτυρά το εύρος της Διονυσιακής λατρείας. Το δράμα, κορυφαία έκφραση της εποχής, γεννήθηκε από τον Διονυσιακό διθύραμβο. Έντονο διονυσιακό χαρακτήρα είχαν οι πολυάριθμες γιορτές, και κυρίως τα αφιερωμένα στο Διόνυσο «Μικρά» και «Μεγάλα Διονύσια», στα οποία γίνονταν και θεατρικοί αγώνες.

Αλλά και τα συμπόσια, ευκαιρία για πνευματικές συζητήσεις και ανταλλαγή ιδεών, είχαν ως άξονα την εθιμοτυπικά καθορισμένη οινοποσία. Από τη μελέτη της Βακχικής ποίησης ανασύρουμε το τελείως συγκεκριμένο εθιμοτυπικό του πότου, της κατανάλωσης δηλαδή του κρασιού. Ο κοινός πολίτης της αρχαιότητας βουτούσε κάθε πρωί το ψωμί του στο κρασί και αυτή ήταν η μοναδική στιγμή της ημέρας που έπινε άκρατο τον οίνο του, χωρίς δηλαδή να τον αραιώσει με νερό. Γιατί στο συμπόσιο, κοινωνικό θεσμό με κανονισμούς και καθορισμένη εθιμοτυπία, ο πότος, που ακολουθούσε το σύντομο και συνήθως λιτό δείπνο, συνίστατο στην πόση κρασιού αραιωμένου με νερό. Έτσι οι συμποσιαστές, χωρίς να μεθούν, και να συνέχιζαν τις εμπνευσμένες συζητήσεις που έχει καταγράψει η πένα των ποιητών. Η καταδίκη της μέθης είναι πανάρχαια, από την εποχή του Ομήρου και οι μέθυσοι Κύκλωπες αποτελούν προηγούμενα προς αποφυγήν. Οι γυναίκες δεν ελάμβαναν ποτέ μέρος σε αυτές τις συγκεντρώσεις, εκτός φυσικά από τις τραγουδίστριες, τις χορεύτριες ή ακόμη και τις εταίρες που διασκέδαζαν τους παρευρισκόμενους.

1.1.2.Οι Βυζαντινοί χρόνοι

Στα ελληνιστικά χρόνια και την πρωτοβυζαντινή εποχή, την από πολλές απόψεις προέκταση του αρχαίου κόσμου, πραγματοποιήθηκε μία αλλαγή στη σχέση του ανθρώπου με τον Διόνυσο και το δώρο του. Αυτός ο θεός, ο ευάμπελος (πλούσιος σε αμπέλια και κρασιά), ο γενναιόδωρος, ο λυσιμέριμος (εχθρός των προβλημάτων και της έγνοιας), ο ηεροπεύς (πονηρός καταφερτζής), ο γελών, φιλομειδής (πρόξενος γέλιου και φίλος του χαμόγελου) συγκρούστηκε και στα χρόνια του Ιουστινιανού νικήθηκε από έναν άλλο θεό. Τον Θεό των Χριστιανών, τον μόνο αληθινό Σωτήρα και Λυτρωτή που αποκαλείται η Άμπελος η αληθινή. Η άμπελος και ο οίνος είναι άλλωστε τα πιο ιερά σύμβολα που ο Χριστιανισμός δανείστηκε από τις αρχαίες θρησκείες. Η Παλαιά και η Καινή Διαθήκη βρίθουν με αναφορές τους.

http://dleftkad.blogspot.gr/2013/02/blog-post_6141.html

Στο Βυζάντιο, το κρασί ενώνει τη βιβλική και την ελληνική παράδοση.

Ο αρχαίος θεός του, ο Διόνυσος, είναι πάντα ζωντανός, αν και μεταμφιεσμένος. Παρά την εκδίωξή του από τον χριστιανικό αμπελώνα έχει δανείσει σχεδόν όλα τα σύμβολά του στον Χριστό αλλά και στον αυτοκράτορα που εμφανίζονται στις εικόνες ως αμπέλια, οι δε Απόστολοι και οι πιστοί ως κληματίδες και σταφύλια. Η Βυζαντινή κοινωνία παρουσίαζε δύο όψεις πλέον: το επίσημο, λαμπρό Βυζάντιο και το Βυζάντιο του αγρότη, του ταβερνιάρη, του ποιητή. Στην πρώτη, οι βυζαντινοί άρχοντες διηγούνται τα κατορθώματά τους στα συμπόσια, γύρω από τη μαρμάρινη τάβλα, με τα χρυσά τους κύπελλα γεμάτα γλυκόπιτο κρασί, όπως ακριβώς οι ομηρικοί ήρωες. Η τελετή του τρυγητού στη Βασιλική αυλή, μας παρουσιάζεται στα έργα του Αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Πορφυρογέννητου και μαρτυρά τη σημασία που έδιναν τόσο οι βασιλείς όσο και η εκκλησία στον τρύγο και στο πάτημα των σταφυλιών. Η Κωνσταντινούπολη μάλιστα, όπου κατέφθαναν όλα τα κρασιά της Αυτοκρατορίας θα ονομαστεί από τους Αγγλοσάξονες, Winburg, που σημαίνει Οινόπολις, η πόλη του κρασιού. Και ο απλός λαός συνέχισε τη συνείρεσή του με το κρασί, στις ταβέρνες και τα καπηλειά. Το κρασί ήταν πάντα παρόν στο τραπέζι.

1.1.3.Μεσαιώνας και Τουρκοκρατία

Η διάδοση του Χριστιανισμού στη Μεσαιωνική Ευρώπη αποδείχθηκε ζωτική για τη διατήρηση της αμπελοκαλλιέργειας και της οινοποίησης. Το κρασί κατέχει σημαντική θέση στη Θεία Ευχαριστία. Επιπλέον όμως, λόγω των θεραπευτικών του ιδιοτήτων (ιδίως σε περιοχές όπου το νερό ήταν μολυσμένο) παρουσιάζεται και ως κατεξοχήν πολύτιμο αγαθό, φάρμακο ψυχών και σωμάτων. Είναι δώρο Θεού, «ευφραίνει την καρδιά του ανθρώπου». Όταν πίνεται με μέτρο συμβάλλει στην τόνωση και την ενδυνάμωση του οργανισμού, η κατάχρησή του όμως αποτελεί έκτροπο και ακολασία. Αυτή είναι βασικά η άποψη που επικρατεί στους κύκλους των μοναχών, οι οποίοι και ανέλαβαν τη φροντίδα και την ανάπτυξη των αμπελώνων όπως ασχολήθηκαν εξίσου με τις θρησκευτικές, επιμορφωτικές και ιατρικές ανάγκες του λαού. Τα μοναστήρια διαθέτουν πλέον εκτεταμένους αμπελώνες και στους Κανονισμούς που διέπουν την οργάνωσή τους υπήρχαν επανειλημμένες αναφορές για την παραγωγή, την αποθήκευση και τη χρήση του κρασιού.

Κατά τον 13ο αιώνα, Άγιος της αμπέλου και του οίνου καθιερώθηκε ο Άγιος Τρύφωνας, ο οποίος εξακολουθεί ακόμα και σήμερα να είναι ο Άγιος των αμπελουργών και να τιμάται την 1η Φεβρουαρίου, την εποχή του κλαδέματος των αμπελιών, ιδιαίτερα στην περιοχή της Θράκης και της Μακεδονίας. Και ενώ τα μοναστήρια φτιάχνουν αμπελώνες και κρασιά, οι πιστοί του Μωχάμετ τους καταστρέφουν όπου τους βρουν. Το κίνητρο και των δύο κοινό: η θρησκεία! Ο προφήτης του Ισλάμ, απαγορεύει τη λατρεία ειδώλων, τον τζόγο και το αλκοόλ. Η καταστροφή των αμπελώνων της Μέσης Ανατολής και της Ελλάδας υπήρξε ολοκληρωτική. Ας σημειώσουμε ότι στα χρόνια αυτά, με την εμφάνιση των Σταυροφόρων και των Τούρκων, το κρασί και το αμπέλι χρησιμοποιήθηκαν στη συμβολική γλώσσα των προφητειών της εποχής. Η άμπελος συμβολίζει εκτός από την Εκκλησία και την ίδια την Βυζαντινή αυτοκρατορία, που κινδυνεύει, το δε κρασί συμβολίζει το αίμα.

1.1.4.Οι νεώτεροι χρόνοι

Και έφτασε η αυγή των νέων χρόνων, η Εθνεγερσία, η απελευθέρωση από τους Τούρκους και η ανάπτυξη του νέου κράτους με προσβλέψεις προς την Ευρώπη. Ο ελληνικός αμπελώνας, έτσι όπως αυτός εξελίχθηκε μέχρι τις παραμονές του Β΄ Παγκόσμιου πολέμου, δεν αναπτύχθηκε προγραμματισμένα στα πλαίσια της αμπελουργικής πολιτικής των κατά καιρούς κυβερνήσεων της χώρας. Αντίθετα διαμορφώθηκε κάτω από συνθήκες που έχουν άμεση σχέση με την ιστορία του γένους. Έμεινε ακλάδευτος κάθε φορά που ο γεωργικός κόσμος έπαιρνε τα όπλα για τη λευτεριά του τόπου Κάηκε και ξεριζώθηκε κατά μεγάλο μέρος, όταν οι κατακτητές ερημώσανε, για εκδίκηση, τη χώρα. Ξεκίνησε μικρός και αύξανε σταδιακά κάθε φορά που νέα υπόδουλα εδάφη βρίσκανε τη λευτεριά τους, με αποτέλεσμα, όταν η Ελλάδα απέκτησε τα σημερινά σύνορά της, ο ελληνικός αμπελώνας να αποτελεί το άθροισμα διαφόρων διαμερισματικών αμπελώνων, των οποίων η εξέλιξη είχε υπαγορευθεί από διαφορετικές για το κάθε διαμέρισμα συνθήκες. Αλλά και στα πλαίσια του ελεύθερου ελληνικού κράτους, ο αμπελώνας εξακολούθησε να αναπτύσσεται απρογραμματίστα, άλλοτε προς όφελος και άλλοτε προς ζημία του αμπελουργικού κόσμου, καθώς κάθε έννοια αμπελουργικής πολιτικής ήταν άγνωστη και το νεοσύστατο τότε κράτος έχοντας άλλες πιεστικές ανάγκες προωθούσε άλλες καλλιέργειες. Ακόμα χειρότερα εξελίχθηκαν τα πράγματα μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Στα προβλήματα που ήδη υπήρχαν ήρθαν να προστεθούν ο εμφύλιος, η μετανάστευση και η φυλλοξήρα. Ο ελληνικός αμπελώνας συνεχώς υποβαθμιζόταν, ποικιλίες εγκαταλείπονταν, οι ορεινοί αμπελώνες ποιότητας χάνονταν. Το κρασί χύμα ήταν κυρίαρχο στην αγορά, με εξαίρεση κάποιες οινοποιητικές μονάδες που τολμούσαν να εμφανίζονται στην αγορά του εμφιαλωμένου. Στις διεθνείς αγορές το ελληνικό κρασί δεν είχε πολύ καλό όνομα. Εθεωρείτο «μεσογειακό», δηλαδή υψηλόβαθμο, χωρίς οξύτητα, χωρίς άρωμα, οξειδωμένο. Με εξαίρεση το μοσχάτο γλυκό της Σάμου, κανένα άλλο ελληνικό κρασί δεν ερχόταν στην αγορά με γεωγραφική ένδειξη καταγωγής.

1.1.5. Η αναγέννηση του ελληνικού κρασιού

Η ιστορία της σύγχρονης ελληνικής οινοπαραγωγής και η ανάπτυξη του εμφιαλωμένου κρασιού στην Ελλάδα ξεκινά τα πενήντα τελευταία χρόνια, τη δεκαετία του 1960. Τότε αρχίζουν να γίνονται και οι πρώτες σοβαρές επενδύσεις σε εγκαταστάσεις και μηχανολογικό εξοπλισμό με αποτέλεσμα τη θεαματική βελτίωση των ελληνικών κρασιών σε ότι αφορούσε την τεχνολογία. Παράλληλα, γίνεται και μερική ανασύσταση αμπελώνων με φύτευση εκλεκτών ποιοτικά ποικιλιών οινάμπελου βάσει αξιολογήσεων που πραγματοποιήθηκαν από το Ινστιτούτο Οίνου, ενώ ήδη από την πρώτη δεκαετία θεσμοθετούνται οι περιοχές για την παραγωγή οίνων Ονομασίας Προελεύσεως από το Υπουργείο Γεωργίας. Σημαντικότερο ρόλο έπαιξε φυσικά και ο ανθρώπινος παράγοντας, οι Έλληνες οιнологи που μετέφεραν τις επιστημονικές τους γνώσεις στην παραγωγή αλλά και οι ίδιοι οι οινοπαραγωγοί οι οποίοι ευαισθητοποιούνταν απέναντι στις νέες πραγματικότητες που διαμορφώνονταν. Το γεγονός ότι η ανάκαμψη συντελέστηκε μέσα σε τόσο λίγα χρόνια δείχνει όλο το δυναμισμό του αμπελοοινικού τομέα ως κλάδου της γεωργικής οικονομίας.

2.ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΕΔΑΦΟΥΣ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΜΠΕΛΩΝΑ

Η αξιολόγηση της τοποθεσίας από πλευράς κλιματικών και εδαφικών παραμέτρων καθώς και η προετοιμασία του εδάφους για να υποδεχθεί τα φυτά είναι απαραίτητες διαδικασίες που προηγούνται της εγκατάστασης του αμπελώνα.

2.1. Τοπογραφικό εδάφους

Στη τοποθεσία που θα εγκατασταθεί ο αμπελώνας είναι απαραίτητη η σχεδίαση ενός γενικού σχεδίου του αγροτεμαχίου που θα εμφανίζονται και οι ισοϋψείς. Η θέση του χωραφιού, εφόσον υπάρχει δυνατότητα επιλογής, πρέπει να είναι τέτοια, ώστε το αμπέλι να δέχεται τις ευεργετικές επιδράσεις τόσο των ηλιακών ακτινών, όσο και του αέρα. Για παράδειγμα, τα επικλινή εδάφη και ειδικότερα τα ευρισκόμενα σε πλαγιές λόφων, θεωρούνται τα καταλληλότερα για την εγκατάσταση αμπελώνων, διότι αφενός πλήττονται δυσκολότερα από τους παγετούς και αφετέρου παράγουν καλύτερης ποιότητας σταφύλια.

Η δομή, η σύσταση και η χημική σύνθεση του εδάφους του χωραφιού, παίζει σπουδαίο ρόλο, τόσο στην ανάπτυξη των φυτών της αμπέλου, όσο και στα παραγόμενα σταφύλια που χρησιμοποιούνται για οινοποίηση. Ενδεικτικά, μπορεί να αναφερθεί, ότι όπως το κάλιο και το ασβέστιο επηρεάζουν, το πρώτο τα ζάχαρα και το δεύτερο τις αρωματικές ουσίες, το χλωριούχο νάτριο αν εμπεριέχεται στο έδαφος του χωραφιού, θεωρείται απαγορευτικός παράγοντας για την ανάπτυξη και εγκατάσταση αμπελιού.

Στην περίπτωση που το αγροτεμάχιο εισέρχεται για πρώτη φορά σε καλλιέργεια επιβάλλεται η απομάκρυνση της βλάστησης και θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα έτσι ώστε το μεγαλύτερο μέρος του ριζικού συστήματος των φυτών που εκριζώνονται, να απομακρύνεται, ενώ στη περίπτωση που πρόκειται για παλιό αμπελώνα ο οποίος θα επαναφυτευτεί γίνονται παρατηρήσεις που αφορούν τη ζωηρότητα των φυτών, πιθανές ελλείψεις διαφόρων θρεπτικών ουσιών αλλά και διαπίστωση ασθενειών ή άλλων προβλημάτων εάν υπάρχουν. Γενικότερα, το χωράφι το οποίο πρόκειται να δεχθεί τη καλλιέργεια πρέπει να απαλλάσσεται από διάφορους θάμνους, πέτρες κ.α. . Κατόπιν καλλιεργείται σε βάθος 60-70 εκ. κατά το καλοκαίρι έτσι ώστε το έδαφος να αερίζεται και να εκτίθεται στον ήλιο, παράλληλα καταστρέφονται και τα πολυετή ζιζάνια. Κατά τη διάρκεια της άρωσης εμπλουτίζουμε το έδαφος με διάφορα φωσφορικά και καλιούχα λιπάσματα για να προλάβουν να διαλυθούν και να διατεθούν αργότερα με ευκολία στη καλλιέργεια. Για την άρωση χρησιμοποιούνται ελκυστήρες μεγάλης ιπποδύναμης για να ανταπεξέλθουν στο απαιτούμενο βάθος άρωσης. Μετά από αυτή τη βαθιά σκαφή και μετά τις φθινοπωρινές βροχές το αγροτεμάχιο είναι έτοιμο να δεχθεί τη καλλιέργεια. Αν όμως μέχρι την εποχή φύτευσης πέσουν πολλές βροχές και το έδαφος σχηματίσει κρούστα, τότε το φρεσκάρουμε με ένα ελαφρύ επιφανειακό όργανο.

2.1.1 Διευθέτηση των κλίσεων του εδάφους

Στο αγροτεμάχιο που πρόκειται να φυτευτεί είναι απαραίτητο να προσδιορίζονται οι κλίσεις της επιφανείας των επί μέρους τμημάτων του, απαραίτητο για την επιλογή των γραμμών φύτευσης, αν θα είναι δηλαδή παράλληλα ή κάθετα ως προς τους ισοϋψείς. Πρόσθετα προβλήματα παρουσιάζονται στα κεκλιμένα εδάφη που αφορούν την διάβρωση και τη μηχανική κατεργασία. Οπότε φρονιμότερο θα ήταν να δοθεί περισσότερη σημασία να μην στην αύξηση της στράγγισης του εδάφους, αφετέρου δε στη μείωση της επιφανειακής απορροής. Ανάλογα με τη κλίση του εδάφους, εφαρμόζεται διαφορετική προετοιμασία και ανάλογο σύστημα καλλιέργειας.

Όταν οι κλίσεις είναι μικρές, κάτω από 10% τότε η διάβρωση των εδαφών είναι πολύ μικρή και ο αμπελώνας μπορεί να καλλιεργείται κατά τη κατεύθυνση των κλίσεων του εδάφους. Για κλίσεις πάνω από 20% τότε ανάλογα με τον τρόπο καλλιέργειας του αμπελώνα μπορούν να κατασκευαστούν κεκλιμένες ή οριζόντιες αναβαθμίδες με σκοπό τη διευκόλυνση της μηχανικής κατεργασίας και την ελάττωση της διάβρωσης. Άλλοτε όταν η κλίση είναι πολύ μεγάλη και δεν υπάρχει η δυνατότητα κατασκευής αναβαθμίδων, οι γραμμές φύτευσης εγκαθίστανται κατά μήκος της πλαγιάς, κάθετες προς τους ισουψείς και εφαρμόζεται σύστημα καλλιέργειας χωρίς κατεργασία του εδάφους. Η αντιμετώπιση των ζιζανίων γίνεται με εφαρμογή ζιζανιοκτόνων.

2.1.2. Εκλογή του προσανατολισμού

Μια άλλη σπουδαία παράμετρος που επηρεάζει τη φωτοσύνθεση είναι η υδατική κατάσταση του φυτού. Τα φύλλα τα οποία δέχονται άμεσα την ηλιακή ακτινοβολία τις μεσημβρινές ώρες στις νότιες θερμές αμπελουργικές περιοχές παρουσιάζουν μειωμένη φωτοσυνθετική δραστηριότητα (κλείσιμο των στοματίων). Έτσι, στη περίπτωση αυτή ο προσανατολισμός A – Δ βρίσκεται σε μειονεκτική θέση σε σχέση με τον προσανατολισμό B – N όπου κατά τις μεσημβρινές ώρες το μεγαλύτερο μέρος του φυλλώματος σκιάζεται. Ο προσανατολισμός B - N επιτρέπει μια καλύτερη έκθεση του φυλλώματος κατά τις πρωινές και απογευματινές ώρες. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τις περιοχές με έντονη ηλιοφάνεια και υψηλές θερμοκρασίες κατά τις ώρες αυτές. Αντίθετα κατά τις μεσημβρινές ώρες η έκθεση του φυλλώματος είναι μέτρια. Στη περίπτωση αυτή κυρίως η κορυφή του φυλλώματος δέχεται την ακτινοβολία. Στις θερμές περιοχές έχει μεγάλη σημασία, γιατί η σκίαση ενός πολύ μεγάλου μέρους του φυλλώματος μετριάζει την υδατική καταπόνηση των φύλλων. Έτσι σύμφωνα με αυτές τις προσεγγίσεις στις θερμότερες και ξηρές περιοχές είναι προτιμότερος ο προσανατολισμός B - N και στις βόρειες και ψυχρές περιοχές A – Δ .

2.2 Λίπανση σε βάθος

Η περίοδος πριν τη φύτευση του αμπελώνα είναι η πλέον κατάλληλη για λίπανση σε βάθος κυρίως με φώσφορο και δευτερευόντως με κάλιο.

2.3 Επιλογή Ποικιλιών Φυτών

Με βάση την κατεύθυνση της εκμετάλλευσης, δηλαδή αν η εγκατάσταση αφορά την παραγωγή οινοποιήσιμων σταφυλιών (λευκοί-ερυθροί οίνοι), επιτραπέζιων (λευκά-ερυθρά σταφύλια) ή πρώιμη-όψιμη παραγωγή, επιλέγονται και οι κατάλληλες ποικιλίες. Επίσης πρέπει να ληφθεί υπόψη, ποιες ποικιλίες επιτρέπεται να καλλιεργηθούν στη συγκεκριμένη περιοχή όπου πρόκειται να γίνει η εγκατάσταση του αμπελιού. Καθοριστικής σημασίας στοιχείο για την επιλογή των ποικιλιών, είναι βεβαίως ο βαθμός προσαρμοστικότητας που έχουν επιδείξει οι ήδη καλλιεργούμενες ντόπιες ή ξένες ποικιλίες στην περιοχή.

Η γνώση των συστατικών στοιχείων του εδάφους, αποτελεί σημαντικό θέμα για την πορεία ανάπτυξης της αμπέλου, γι' αυτό προηγουμένως γίνεται σχετική ανάλυση. Γνωρίζοντας το είδος και τη σύσταση του εδάφους, γίνεται η κατάλληλη επιλογή του πολλαπλασιαστικού υλικού για μια επιτυχή φύτευση και αποδοτική παραγωγή. Απαραίτητη προϋπόθεση για την προμήθεια των μοσχευμάτων ή των εμβολιασμένων υποκειμένων, αποτελεί η ανθεκτικότητα τους στην φυλλοξήρα, καθώς και στους άλλους εχθρούς και στις διάφορες ιώσεις που προσβάλλουν την άμπελο.

Τα φυτά που πρόκειται να εγκατασταθούν στον οποιοδήποτε αμπελώνα, επιβάλλεται να προέρχονται από φυτώρια εγκεκριμένα από το Υπουργείο Γεωργίας και να πληρούν τις παρακάτω προδιαγραφές:

- Τα υποκείμενα να είναι πιστοποιημένα και να συνοδεύονται από εγγύηση της ποικιλίας
- Τα υποκείμενα να έχουν συμβατότητα με την ποικιλία των εμβολίων
- Να μην είναι προσβεβλημένα από ασθένειες ή εχθρούς
- Να έχουν ομοιόμορφη ανάπτυξη, κατάλληλο μέγεθος για φύτευση και σωστά αναπτυγμένο ριζικό σύστημα, ώστε να εξασφαλίζεται η επιτυχής εγκατάστασή τους στο χωράφι.

Προτού εμφανισθεί η ασθένεια της φυλλοξήρας ο πολλαπλασιασμός της αμπέλου γινόταν με την χρησιμοποίηση απλών μοσχευμάτων ή ακόμα και καταβολάδων όταν επρόκειτο να γίνει συμπλήρωμα πρεμνών ανάμεσα στις σειρές.

2.4. Εκλογή του υποκειμένου

Σε όλες τις φυλλοξηριώσες περιοχές η καλλιέργεια της αμπέλου προϋποθέτει τον εμβολιασμό των ποικιλιών παραγωγής σε υποκείμενα ανθεκτικά στη φυλλοξήρα. Η εκλογή του κατάλληλου υποκειμένου αποτελεί τη βάση για την ικανοποιητική ανάπτυξη των φυτών στον αμπελώνα και τη παραγωγή προϊόντων ποιότητας.

Αντοχή στη φυλλοξήρα. Παρά το γεγονός ότι όλα τα υποκείμενα διαθέτουν την απαιτούμενη αντοχή στη φυλλοξήρα, ορισμένα εξ αυτών κάτω από συγκεκριμένες εδαφικές συνθήκες παρουσιάζουν μια αυξημένη ευαισθησία με αποτέλεσμα το ριζικό σύστημα αυτών να υφίσταται εκτεταμένες ζημιές.

Σε εδάφη ασβεστώδη, επιφανειακά και περιοχές με μικρό βροχομετρικό ύψος ιδιαίτερα όταν οι αμπελώνες δεν αρδεύονται το καλοκαίρι θα πρέπει να αποφεύγεται η χρησιμοποίηση των υποκειμένων:

- *Aramon X Rupestris Ganzin No1 και No9*

- *1613C*

- *41BMgt*

- *333EM*

Αντοχή στους νηματώδεις (*Meloidogynae*). Οι νηματώδεις είναι φορείς του μολυσμένου εκφυλισμού και επί πλέον προκαλούν και πρωτογενείς ζημιές στο ριζικό σύστημα.

-Τα υποκείμενα *SO4, 5BB, 8B, 140Ruggeri, 44-53 40-10CLfercal, Ripariagloire, 34EM 110R* και *Gravesac* παρουσιάζουν ικανοποιητική αντοχή στους νηματώδεις *M. arenaria*

-Τα υποκείμενα *SO4, 5BB, 101-12Mgt 1616C* παρουσιάζουν ικανοποιητική αντοχή στους νηματώδεις *M. incognita*

-Τα υποκείμενα *Ripariagloir, RupestrisduLot, 5BB 99R* είναι ανθεκτικά στους νηματώδεις *M. halpa*

Αντοχή στα άλατα. Σε εδάφη με αυξημένα άλατα χρησιμοποιούμε:

- Αυτόρριζα φυτά σε μη φυλλοξηριώσεις

- *Vitissolonis*

- *1616 C, 1216-3 CL* σε εδάφη με χαμηλό ανθρακικό ασβέστιο

-*1103P* σε εδάφη με ενεργό ανθρακικό ασβέστιο πάνω από 11%

Προσαρμογή σε όξινα εδάφη. Σε όξινα εδάφη χρησιμοποιούνται τα υποκείμενα:

- Gravesac
- 196-17CL

2.5. Φύτευση νεαρών φυτών

Αφού έχει προηγηθεί η προετοιμασία του εδάφους και η εκλογή του υποκειμένου και της ποικιλίας παραγωγής, ανοίγονται λάκκοι οι οποίοι θα πρέπει να βρίσκονται στις κατάλληλες αποστάσεις μεταξύ τους. Η φύτευση γίνεται κατά τους χειμερινούς μήνες εκτός αν πρόκειται για φυτά σε γλάστρες τα οποία μπορούν και εγκαθίστανται ακόμη και στις αρχές ή στο τέλος του καλοκαιριού.

Η εγκατάσταση των αμπελώνων γίνεται συνήθως, είτε με τη φύτευση εμβολιασμένων έρριζων φυτών, είτε με την φύτευση απλών έρριζων μοσχευμάτων-υποκειμένων, τα οποία εμβολιάζονται μετά την εγκατάσταση τους στο χωράφι. Στην περίπτωση αυτή, ο εμβολιασμός πραγματοποιείται προς το τέλος Απριλίου με αρχές Μαΐου ή τέλος Αυγούστου με αρχές Σεπτεμβρίου. Ο σχεδιασμός της εγκατάστασης του αμπελώνα, εξαρτάται από το σύστημα καλλιέργειας που επιλέγει ο καλλιεργητής και από τον τρόπο διαχείρισης του αμπελώνα μετά την πλήρη ανάπτυξη του, δηλαδή όταν μπει πλέον στην παραγωγική διαδικασία. Για την καλύτερη απόδοση και λειτουργικότητα ενός νέου αμπελώνα, πρέπει η φύτευση να γίνεται στις εξής διαστάσεις: 2-2,40μ. μεταξύ των σειρών και 1μ. από πρέμνο σε πρέμνο. Με τις παραπάνω αποστάσεις, επιτυγχάνεται καλή πυκνότητα και ικανοποιητικός αριθμός φυτών ανά στρέμμα, καλύτερη και μεγαλύτερη παραγωγή, καθώς και άριστη ποιότητα τελικού προϊόντος.

Ένας ενδεικτικός πίνακας μας δίνει τον αριθμό των κλημάτων ανά στρέμμα:

Κλήματα ανά στρέμμα:

Απόσταση	1μ.	1,25μ	1,50μ.	1,75μ.	2μ.	2,25μ.	2,50μ.	2,75μ.	3μ.
1μ.	1000	800	665	571	500	444	400	363	333
1,10μ.	909	727	606	519	454	404	363	330	303
1,25μ.	800	640	533	457	400	355	320	290	266
1,50μ.	666	533	444	380	333	296	266	242	222
1,75μ.	571	457	380	326	288	253	228	207	190
2μ.	500	400	333	285	250	222	200	181	166
2,25μ.	444	355	296	253	222	197	177	161	148
2,50μ.	400	320	266	228	200	177	160	145	133
2,75μ.	363	290	242	207	181	161	145	132	121
3μ.	333	266	222	190	166	148	133	121	111

Η φύτευση των έρριζων-εμβολιασμένων θα πρέπει να γίνεται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε το σημείο ένωσης εμβολίου και υποκειμένου να βρίσκεται 4-5cm πάνω από την επιφάνεια του εδάφους. Τα απλά-έρριζα φυτά υποκειμένων, εγκαθίστανται κατά τέτοιο τρόπο έτσι ώστε το επίπεδο που αναπτύσσεται η βλάστηση της χρονιάς να βρίσκεται 5-6 cm πάνω από την επιφάνεια του εδάφους, γιατί ο επιτόπιος εμβολιασμός που θα ακολουθήσει την επόμενη ή την μεθεπόμενη χρονιά θα γίνει στο παλιό τμήμα των φυτών.Ο λόγος για τον οποίο το σημείο ένωσης εμβολίου – υποκειμένου θα πρέπει να βρίσκεται πάνω από την επιφάνεια του εδάφους είναι το γεγονός ότι το εμβόλιο όταν καλύπτεται από το έδαφος ριζοβολεί.

Κατά τη βλαστική περίοδο που ακολουθεί τη φύτευση, η νεαρή βλάστηση θα πρέπει να υποστηρίζεται σε προσωρινό πάσσαλο, ή εφόσον πρόκειται να εφαρμοστεί υποστηριγμένο σύστημα διαμόρφωσης, σε μόνιμα μέσα υποστήριξης(σύρμα, πάσσαλοι κλπ).Στην θέση του κάθε κλήματος, μπορούμε στο μέτρημα και σημάδεμα να ρίξουμε λίγη «μαρμαρόσκονη», ώστε να είναι ευδιάκριτη η θέση φύτευσης, ακόμη και αν βρέξει ή φυσήξει.Κατά την φύτευση είναι υποχρεωτική η τοποθέτηση μικρού υποστρώματος λ.χ καλάμι ή ξύλινο πασαλάκι και για να γνωρίζουμε την ακριβή θέση φύτευσης και αργότερα πάνω σ' αυτόν, να προσδεθεί το κλήμα, για να αποκτήσει κορμό ευθυτενή μέχρι να δεθεί στα σύρματα αν πρόκειται για γραμμικό αμπέλι ή να αποκτήσει ανθεκτικούς και υψηλόκορμους βραχίονες αν πρόκειται για το παραδοσιακό σχήμα του «κυπέλλου». Η πρόσδεση είναι απαραίτητη για να αποφεύγονται οι ζημιές από τον άνεμο. Επίσης πολλές φορές παρατηρούνται εκτεταμένες αποτυχίες μετά τον επιτόπιο εμβολιασμό, λόγω πλημμελούς υποστήριξης της νεαρής βλάστησης του εμβολίου.Η αποκόλληση του εμβολίου έχει ως αποτέλεσμα να ξηραίνονται ιστοί κοντά στη τομή του υποκειμένου και να ακολουθεί εγκατάσταση σαπροφυτικών μυκήτων, οι οποίοι καταστρέφουν το πάνω μέρος του υποκειμένου.Επίσης είναι απαραίτητη οι ψεκασμοί με διάφορα μυκητοκτόνα για τη προστασία της νεαρής βλάστησης από το οίδιο και τον περονόσπορο, ενώ η χρησιμοποίηση ενώσεων του χαλκού (βορδιγάλλειος πολτός, οξυχλωριούχος χαλκός κλπ), δίνει καλά αποτελέσματα δεδομένου ότι ο χαλκός είναι ένα πολυδύναμο φυτοπροστατευτικό μέσο που προστατεύει τα φυτά της αμπέλου αποτελεσματικά και από βακτηριακές ασθένειες. Για τη διευκόλυνση της εγκατάστασης αμπελώνα οι λάκκοι φύτευσης ανοίγονται με κατάλληλα εργαλεία ή μηχανήματα.

Υλικά εγκατάστασης.Ανάλογα με την κατεύθυνση της καλλιέργειας και την διαχείριση του αμπελώνα, σχεδιάζονται οι εγκαταστάσεις όπου θα αναπτυχθούν τα υπό φύτευση νεαρά φυτά αμπέλου. Έτσι, με δεδομένα πλέον τα στοιχεία του είδους και της μορφής τη εκμετάλλευσης, γίνονται οι σχετικές προμήθειες των απαιτούμενων υλικών, τα οποία στη συνέχεια τοποθετούνται στο χωράφι πριν την φύτευση. Τα βασικά υλικά της εγκατάστασης αποτελούνται από πασσάλους, στηρίγματα, υποστρώματα, κορδόνια, σύρματα, σωλήνες, αρδευτικά συστήματα, μπεκ κ.ά.

3.ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ – ΚΛΑΔΕΜΑΤΑ ΚΑΡΠΟΦΟΡΙΑΣ

3.1 Συστήματα διαμόρφωσης

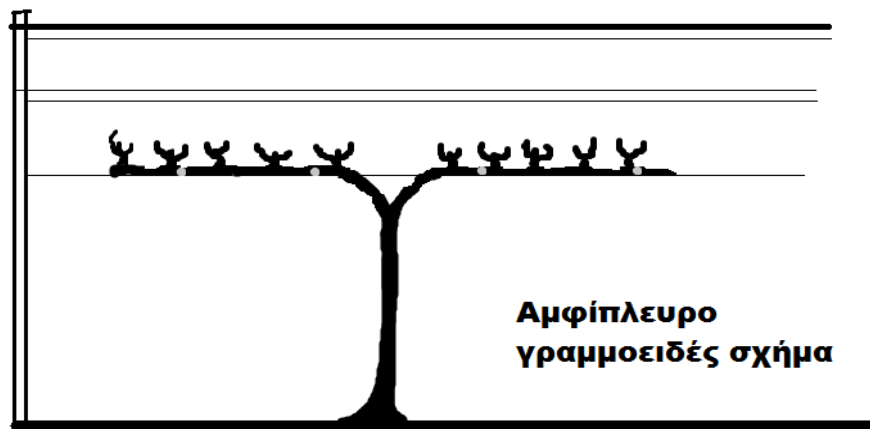
Σχήματα χαμηλά. Τα φυτά συνήθως έχουν κορμό μικρού μήκους ύψος ο οποίος αρχίζει από την επιφάνεια του εδάφους και δε ξεπερνά τα 60-70 εκατοστά. Προσαρμόζονται πάρα πολύ καλά σε συνθήκες μικρής εδαφικής γονιμότητας και χαμηλού βροχομετρικού χαμηλού ύψους(κυπελλωτά). Σε πιο γόνιμα εδάφη δίνουν καλά αποτελέσματα επίσης(γραμμωτά).

3.1.1 Κυπελλωτά σχήματα

Ο κορμός είναι μικρού ύψους 15-30εκ. και μπορεί να φτάνει μέχρι τα 70εκ. Ο αριθμός των βραχιόνων είναι από 3-6, πολλές φορές όμως φτάνει και τους 8. Τα κύπελλα διαμορφώνονται σε περιοχές που έχουν υψηλή ηλιοφάνεια και θερμοκρασίες, έλλειψη νερού και οι αμπελουργικές εργασίες γίνονται με το χέρι. Μέσα στο πυκνό φύλλωμα του κλήματος αυτής της διαμόρφωσης, τα σταφύλια προστατεύονται από τις υψηλές θερμοκρασίες και την απευθείας έκθεση στον ήλιο.

3.1.2 Γραμμικά σχήματα

Υπάρχουν αρκετά λίγο διαφορετικά σχέδια που έχουν τίτλο το όνομα εκείνου που τα καθιέρωσε. Κοινό χαρακτηριστικό έχουν την στήριξη των πρέμων σε σειρές συρμάτων, συνήθως τρία σύρματα, τα οποία βρίσκονται σε μέτριου ύψους πασσάλους, από 1,2 έως και 2,2 μ ανάλογα με την περιοχή και τους ανέμους. Η απόσταση από σύρμα σε σύρμα είναι συνήθως 0,40 εκ. Με αυτόν τον τρόπο είναι πολύ πιο εύκολη η χρήση μηχανημάτων για την καλλιέργεια, διευκολύνεται και τυποποιείται το κλάδεμα καθώς , δίνουν στο φυτό τη δυνατότητα ανάπτυξης μεγαλύτερου όγκου βλάστησης και μεγαλύτερη αναλογία ενεργού φυλλώματος, επειδή στις γραμμές του αμπελιού όλα τα φύλλα είναι στο φως και στον ήλιο, εξασφαλίζοντας έτσι την καλύτερη τροφοδοσία των σταφυλιών.

Τα
γραμμοειδές(Royat), το Αμφίπλευρο γραμμοειδές σχήμα και το γραμμοειδές
ανανεούμενου βραχίονα(Guyot).

Σχηματισμός χαμηλού κυπελλωτού σχήματος

**Κατά το πρώτο χειμερινό κλάδεμα
του νεαρού φυτού, κρατάμε μία
κληματίδα, συνήθως την
καλύτερη, την οποία και
κλαδεύουμε στα δύο μάτια.**

Κατά το δεύτερο κλάδεμα και εάν η κληματίδα που αφήσαμε είναι αρκετά δυνατή, επιλέγουμε το τελικό ύψος που θα διαμορφωθεί και αφήνουμε δύο μάρτια σε κάθε βραχίονα.

Κατά το τρίτο κλάδεμα θα αφήσουμε τόσες κληματίδες όσους βραχίονες θέλουμε να διατηρήσουμε για το κύπελλο μας.

Στον τέταρτο και μετά χρόνο, αρχίζουμε κλάδεμα καρποφορίας, αφήνοντας σε κάθε βραχίονα 2 ή 3 ή και περισσότερα μάτια ανάλογα με την ποικιλία.

Σχ

συνθήκες καλλιέργειας και τη γονιμότητα του εδάφους, εφαρμόζεται κλάδεμα καρποφορίας μακρό, βραχύ ή μικτό. Στις περιπτώσεις αυτές αυξάνονται οι αποστάσεις φύτευσης, δεδομένου ότι το υπέργειο τμήμα των φυτών αποκτά μεγαλύτερο μέγεθος. Με τα σχήματα αυτά αξιοποιούνται εδάφη περισσότερο γόνιμα, με επάρκεια υγρασίας. Κατηγορίες ψηλών σχημάτων διαμόρφωσης είναι: **τα γραμμοειδή, οι κρεβατίνες** (το σπουδαιότερο υψηλό σχήμα που έχει εφαρμοστεί με επιτυχία στη χώρα μας. Χαρακτηριστικό της είναι το μεγάλο ύψος του κορμού και η οριζόντια διάταξη και η υποστήριξη της βλάστησης) **και τα υψηλά κύπελλα.**

3.2.Κλαδέματα Καρποφορίας

Κλάδεμα καλείται η οποιαδήποτε αφαίρεση ζώντων τμημάτων ενός φυτού, επηρεάζει τη φυσιολογία αυτού. Το κλάδεμα που γίνεται κατά τη χειμερινή ανάπαυση του φυτού καλείται χειμερινό και αυτά που γίνονται κατά τη βλαστική περίοδο θερινά κλαδέματα. Τα κλαδέματα που γίνονται κάθε χρόνο και έχουν σκοπό τη ρύθμιση της παραγωγής και τη διατήρηση ενός σταθερού σχήματος και μεγέθους του φυτού λέγονται κλαδέματα καρποφορίας.

Κατά το χειμερινό κλάδεμα αφαιρείται ένας μεγάλος αριθμός οφθαλμών. Όταν το φυτό δέχεται αυστηρό κλάδεμα, ένας μικρός αριθμός οφθαλμών μένει σε αυτό, οι οποίοι την άνοιξη αναπτύσσουν αντίστοιχα ένα μικρό αριθμό βλαστών, οι οποίοι είναι αρκετά ζωηροί και αναπτύσσονται γρήγορα. Αντίθετα όταν αυτό δέχεται ένα λιγότερο αυστηρό κλάδεμα και μένουν περισσότεροι οφθαλμοί τότε αυτοί για να βλαστήσουν δίνουν περισσότερους βλαστούς οι οποίοι είναι μικρότερης ζωηρότητας σε σχέση με το προηγούμενο.

Παραγωγή ανά οφθαλμό που αφήνεται κατά το κλάδεμα στη ποικιλία Cabernetsauvignon.

Πίνακας

Θέση οφθαλμού	Αρ. Ταξιανθιών	Βάρος (g)
Τυφλός τη βάσης	0,8	80
1 ^{ος}	1,45	170
2 ^{ος}	1,80	170
3 ^{ος} - 4 ^{ος}	2,25	190
7 ^{ος} - 12 ^{ος}	2,50	230

“ Ν.Α. Νικολάου, ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΜΠΕΛΟΥ,σελ. 136 “

Χρήσιμο είναι να γνωρίζουμε ότι, όταν σε μια περιοχή ενδημούν βακτηριακές ασθένειες συνιστάται το κλάδεμα να γίνεται νωρίς το χειμώνα (αρχές Ιανουαρίου). Επίσης για την αποφυγή των μολυσμάτων της Ευτυπίωσης θα πρέπει το κλάδεμα, αν είναι δυνατόν, να γίνεται αργά προς το τέλος Φεβρουαρίου – αρχές Μαρτίου (λίγο πριν την έναρξη της δακρύρροιας). Τέλος θα πρέπει να επισημανθεί ότι το κλάδεμα καθυστερεί την εκβλάστηση.

Θερινά κλαδέματα

Με τα θερινά κλαδέματα επιδιώκουμε τη διόρθωση σφαλμάτων που έγιναν κατά το χειμερινό κλάδεμα και τη βελτίωση των συνθηκών καλλιέργειας με σκοπό την ποιότητα της παραγωγής. Οι επεμβάσεις αυτές είναι:

1) **Αραίωση των ταξιανθιών.** Συνιστάται στην αφαίρεση ενός αριθμού ταξιανθιών πριν ή μετά την άνθηση με σκοπό τη βελτίωση της σχέσης μεταξύ φυλλικής επιφάνειας και σταφυλιών. 2) **Αραίωση των ραγών.** Γίνεται μετά το δέσιμο των ταξιανθιών και εφαρμόζεται κυρίως σε επιτραπέζιες ποικιλίες. Αφαιρούνται τμήματα ταξιανθίας που δεν έχουν γονιμοποιηθεί και τμήμα της ράχης του βοστρύχου. 3) **Βλαστολόγημα.** Είναι η αφαίρεση νεαρών βλαστών μετά την εκβλάστηση τους, οι οποίοι εκπτύσσονται σε ακατάλληλες θέσεις και δεν είναι αναγκαίοι. 4) **Κορυφολόγημα.** Μια από τις σπουδαιότερες επεμβάσεις που γίνονται κατά τη βλαστική περίοδο. Συνιστάται η αφαίρεση ενός τμήματος του βλαστού μήκους 2εκ. από τη κορυφή, ή ενός μεγαλύτερου τμήματος που φτάνει πολλές φορές μέχρι το μεσογονάτιο διάστημα πάνω από τη τελευταία ταξιανθία. 5) **Ξεφύλλισμα.** Συνιστάται στην αφαίρεση ενός αριθμού φύλλων από τη βάση των βλαστών με σκοπό την καλύτερη έκθεση των σταφυλιών στον ήλιο. 6) **Χαραγή.** Αποτελεί μια τεχνική συνηθισμένη στην αμπελοκαλλιέργεια κατά την οποία αφαιρείται ένας δακτύλιος φλοιού 2-5mm με ειδικό εργαλείο από τον κορμό, τους βραχίονες ή ακόμη και στις κεφαλές. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την προσωρινή διακοπή της καθόδου των προϊόντων της φωτοσύνθεσης προς τα άλλα μέρη του φυτού με αποτέλεσμα να διατίθενται σε μεγαλύτερες ποσότητες στις ταξιανθίες και στα σταφύλια. Μετά από 20 μέρες η πληγή αυτή επουλώνεται και αποκαθίσταται η λειτουργία του φλοιού.

3.3.Ραντίσματα – Ψεκασμοί

Όλα τα παρακάτω ραντίσματα γίνονται για να αποτρέψουμε την προσβολή από περονόσπορο, ωίδιο, ευδεμίδα (Οι παρακάτω αναλογίες αφορούν μίγμα 10 λίτρων):

1) Λίγο πριν αρχίσουν να φουσκώνουν τα μάτια (έως τέλος Φεβρουαρίου)

Με βρέξιμο θειάφι 1% (100 γραμ.) διαλυμένο στο νερό.

2) Όταν οι βλαστοί έχουν μήκος 5 - 10 εκ.

Με βορδιγάλειο πολτό 0,5% (3 - 4 κουταλιές της σούπας) σε συνδυασμό με παραδοσιακό θειάφισμα.

3) Λίγο πριν την άνθιση, με βορδιγάλειο πολτό 1% (5 - 6 κουταλιές της σούπας) και 1 - 2 κουταλιές της σούπας εντομοκτόνο. Ακολουθεί θειάφισμα.

4) Όταν η ρόγα έχει μέγεθος μπιζελιού, με βορδιγάλειο πολτό 1 - 2 % (6 - 8 κουταλιές της σούπας) και θειάφισμα.

5) Όταν αρχίζει το γυάλισμα της ρόγας, εντομοκτόνο 1 -2 κουταλιές της σούπας.

Σημειώνουμε ότι το παραδοσιακό θειάφισμα μπορεί να αντικατασταθεί με βρέξιμο θειάφι σε αναλογία 1%.

4. ΕΧΘΡΟΙ ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΜΠΕΛΟΥ – ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

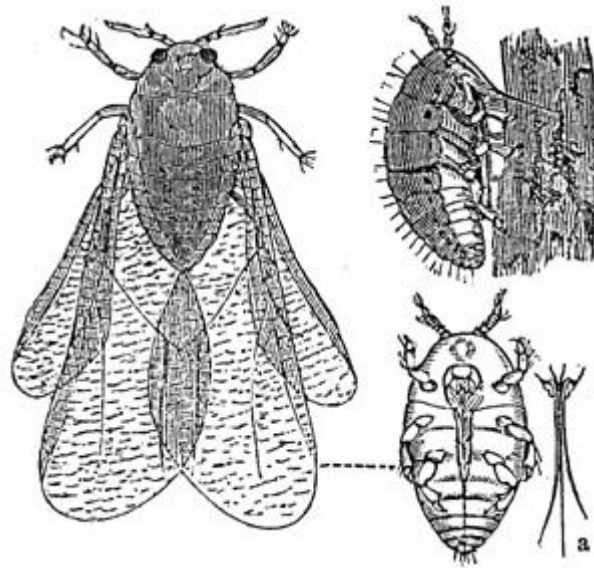
Το αμπέλι κάθε χρόνο περνάει από φυσιολογικές φάσεις που εκδηλώνονται με διάφορα φαινόμενα. Αυτά είναι:

1. **Δακρύρροια:** η πρώτη ορατή εκδήλωση της μετάβασης του φυτού από τη χειμερινή ανάπαυση προς τη βλαστική περίοδο. Κατά το τέλος του χειμώνα παρατηρείται η εκροή υγρού απ' τις τομές του κλαδέματος. Η δακρύρροια περιορίζεται και σταματά λίγο πριν την εκβλάστηση των οφθαλμών.
2. **Διόγκωση των ματιών**
3. **Εκβλάστηση των ματιών**
4. **Εμφάνιση των ταξιανθιών**
5. **Άνθιση:** για την έναρξη της άνθισης η θερμοκρασία του περιβάλλοντος πρέπει να ξεπερνά τους 15 °C και οι ευνοϊκότερες θερμοκρασίες θα πρέπει να είναι 20-25 °C. Αντίθετα οι χαμηλές θερμοκρασίες και η βροχόπτωση εμποδίζουν την ανθοφορία.
6. **Γονιμοποίηση:** μετά την αποκόλληση και την αποβολή της στεφάνης οι ανθήρες των στημόνων ανοίγουν και ελευθερώνουν την γύρη, η οποία διασπείρεται στην ατμόσφαιρα έτσι ώστε στους αμπελώνες την εποχή αυτή και στο ύψος της βλάστησης να υπάρχει ένα νέφος γύρης που εξασφαλίζει την γονιμοποίηση των ανθέων. Οι μέλισσες βοηθούν στη μεταφορά γύρης.
7. **Ανάπτυξη και Ωρίμανση των σταφυλιών:** μετά τη γονιμοποίηση του άνθους η ωοθήκη αυξάνει σε μέγεθος. Κατά το στάδιο αυτό οι ιστοί του ζυγώτη παράγουν και ελκύουν μεγαλύτερες ποσότητες αυξητικών ορμονών. Από τη γονιμοποίηση του άνθους μέχρι την ωρίμανση οι ράγες διέρχονται από 3 διαφορετικές φάσεις οι οποίες διακρίνονται σαφώς μεταξύ τους.
8. **Φυλλόπτωση**
9. **Λήθαργος:** στο στάδιο της περιόδου αυτής οι οφθαλμοί του φυτού δεν βλαστάνουν ακόμα και όταν οι θερμοκρασίες είναι ευνοϊκές.

Οφείλεται σε βιοχημικά αίτια. Οι οφθαλμοί εισέρχονται σε κατάσταση του λήθαργου σταδιακά από τη βάση του βλαστού προς τη κορυφή κατά τα τέλη Ιουλίου με αρχές Αυγούστου και μέχρι την πτώση των φύλλων όλοι οι οφθαλμοί έχουν εισέλθει σε λήθαργο.

Σχεδόν σε όλα τα στάδια της ζωής του το αμπέλι ταλαιπωρείται από ασθένειες και εντομολογικούς εχθρούς, που απειλούν την παραγωγή. Στην περιοχή μας όπως και στις περισσότερες αμπελουργικές περιοχές ο αμπελουργός προκειμένου να έχει μια ικανοποιητική παραγωγή πρέπει να αντιμετωπίσει τα προβλήματα των διαφόρων ασθενειών και εχθρών. Λέγοντας εχθροί εννοούμε τα έντομα εκείνα που μπορούν να βλάψουν τα διάφορα μέρη του φυτού και, κατά συνέπεια την παραγωγή.

4.1. Φυλλοξήρα

“Περί αντοχής στη φυλλοξήρα και διάφορες κατευθύνσεις βελτίωσης της αμπέλου στη σύγχρονη αμπελουργία”

Phylloxera vitifoliae

<http://www.infowine.gr/el/winepedia/viticulture/vineyard/?nid=388>

Ένας πολύ σημαντικός εχθρός του αμπελιού και της σταφίδας είναι η φυλλοξήρα. Είναι ένα είδος μελίγκρας που προσβάλλει τις ρίζες των κλημάτων και τις καταστρέφει. Το κλήμα δεν μπορεί έτσι να τροφοδοτηθεί με νερό και θρεπτικά συστατικά και ξεραίνεται.

Αντιμετώπιση. Ο μόνος τρόπος αντιμετώπισης της φυλλοξήρας είναι να εμβολιάσουμε τα αμπέλια πάνω σε είδη αμερικάνικου αμπελιού τα οποία είναι ανθεκτικά. Έτσι μετά τον εμβολιασμό έχουμε κλήματα με την ποικιλία που επιθυμούμε ενώ η ρίζα που προέρχεται από το αμερικάνικο είδος δεν προσβάλλεται από την φυλλοξήρα και δεν καταστρέφεται.

4.2. Ωτιόρρυγχος ή Σκαθάρι

“Ωτιόρρυγχος”

Otiorhynchus sulcatus

<http://www.hellenica.de/Biologia/Zoologia/Entoma/Otiorhynchus.html>

Άλλο έντομο που προκαλεί ζημιές στα κτήματα της περιοχής μας είναι ο ωτιόρυγχος ή σκαθάρι. Πρόκειται για ένα έντομο που τρώει την νέα βλάστηση όταν αρχίζει το κλήμα να αναπτύσσεται την άνοιξη.

Αντιμετώπιση. Για να το καταπολεμήσουν οι παραγωγοί ψεκάζουν με το κατάλληλο εντομοκτόνο.

4.3. Ευδεμίδα

“*Lobesia botrana*”

http://www.bayercropscience.gr/index.asp?a_id=210&sel1=sel1a,1,3&sel2=sel2a,1&asth_id=133

Η ευδεμίδα ή σκουλήκι (*Lobesia botrana* συν. *Polychrosis botrana*, Tortricidae, Λεπιδόπτερα) όπως ονομάζεται από τους παραγωγούς είναι μία πεταλούδα η οποία γεννά τα αυγά της στο αναπτυσσόμενο τσαμπί. Από τα αυγά βγαίνουν οι προνύμφες (σκουλήκια) που τρυπούν τις ρώγες τρεφόμενες από τους χυμούς τους.

Αντιμετώπιση.Για την καταπολέμηση της ευδεμίδας συστήνονται επεμβάσεις σύμφωνα με τις Γεωργικές Προειδοποιήσεις ή στο «μούρο» (αν η προσβολή είναι σοβαρή και σε συνδυασμό με άλλα εντομολογικά προβλήματα), μετά την καρπόδεση, πριν «κλείσει» το τσαμπί, στο «γυάλισμα» και κατά την ωρίμανση. Για το έγκαιρο της επέμβασης συστήνεται συστηματικός έλεγχος με δειγματοληψίες βοτρώων για διαπίστωση της προσβολής.Εκτός από αυτή τη ζημιά έχουμε και μια δεύτερη ίσως σοβαρότερη από την πρώτη. Πάνω στις προσβεβλημένες ρώγες και στους χυμούς που βγαίνουν από τα τσιμπήματα αναπτύσσονται διάφοροι μύκητες που προκαλούν σάπισμα και ολοκληρωτική καταστροφή ιδιαίτερα σε ποικιλίες με πυκνό τσαμπί όπως η κορινθιακή σταφίδα.

4.4. Περονόσπορος

“Περονόσπορος αμπελιού”

Plasmoparaviticola

http://www.bayercropscience.gr/index.asp?a_id=210&sel1=sel1a,1,3&sel2=sel2a,6&asth_id=128

Όταν το κλήμα αναπτύσσει την νεαρή βλάστηση αλλά και αργότερα και εφόσον επικρατούν συνθήκες υψηλής υγρασίας και ανοιξιάτικες θερμοκρασίες, τα αμπέλια προσβάλλονται από τον περονόσπορο. Είναι μια ασθένεια που προκαλείται από έναν μύκητα και ταλαιπωρεί σχεδόν κάθε χρόνο τους παραγωγούς της περιοχής μας. Αυτό συμβαίνει γιατί συνήθως την άνοιξη έχουμε γλυκό καιρό και δεν λείπουν οι βροχές που αυξάνουν την υγρασία της ατμόσφαιρας αλλά ταυτόχρονα μεταφέρουν τα σπόρια του μύκητα από κλήμα σε κλήμα προκαλώντας έτσι μολύνσεις. Εάν την άνοιξη έχουμε ψηλές σχετικά θερμοκρασίες και δεν έχουμε βροχερό καιρό τα κλήματα δεν κινδυνεύουν τόσο πολύ από αυτή την ασθένεια. Οι παραγωγοί επειδή έχουν υπόψη τους τη σοβαρότητα της ασθένειας αυτής, ψεκάζουν από νωρίς με διάφορα σκευάσματα που έχουν βάση τους τον χαλκό. Ο χαλκός έχει την ιδιότητα να προστατεύει τα φυτά από την μόλυνση. Εάν όμως το φυτό έχει ήδη μολυνθεί, αυτός δεν μπορεί να καταπολεμήσει την ασθένεια και οι παραγωγοί χρησιμοποιούν συνθετικά φυτοφάρμακα που προμηθεύονται από τα καταστήματα γεωργικών φαρμάκων.

Συμπτώματα. Στα φύλλα εμφανίζονται χαρακτηριστικές ανοιχτοπράσινες κηλίδες, οι λεγόμενες «κηλίδες λαδιού», που αργότερα νεκρώνονται, τα φύλλα σχίζονται και σε έντονη προσβολή πέφτουν. Σε συνθήκες υψηλής υγρασίας, στην κάτω επιφάνεια των φύλλων, παρατηρείται λευκό χνούδι (εξάνθιση από καρποφορίες του μύκητα). Στα ώριμα, ηλικιωμένα φύλλα, το σχήμα των κηλίδων είναι πολυγωνικό. Αυτό συμβαίνει διότι οι νευρώσεις των ώριμων φύλλων δυσκολεύουν την εξάπλωση του παθογόνου με αποτέλεσμα να θυμίζουν "μωσαϊκό". Το σύμπτωμα αυτό είναι γνωστό και σαν "κηλίδες μωσαϊκού" ή "σταυροβελονιά". Στα άνθη, η μόλυνση μπορεί να γίνει άμεσα με διάτρηση ή έμμεσα από τον ποδίσκο και με υγρό καιρό εμφανίζονται οι χαρακτηριστικές λευκές εξανθήσεις του παθογόνου. Εάν η μόλυνση γίνει πριν την άνθηση, τα άνθη μαραίνονται και πέφτουν. Στις ράγες η μόλυνση γίνεται έμμεσα μόνο από τον ποδίσκο. Οι νεαρές παίρνουν χρώμα καστανοπράσινο και καλύπτονται από εξάνθιση (χνούδι) του μύκητα. Όταν προσβληθούν αργότερα και πριν το «γυάλισμα», εξαιτίας της ανάπτυξης του μύκητα στο εσωτερικό τους, γίνονται δερματώδεις, παρουσιάζουν καστανές βυθισμένες κηλίδες, ζαρώνουν και πέφτουν.

Το σύμπτωμα αυτό είναι γνωστό και σαν "καστανή σήψη". Στους τρυφερούς βλαστούς, στους έλικες και στις ράχες των τσαμπιών παρουσιάζονται παρόμοιες κηλίδες, που γίνονται νεκρωτικές.

Αντιμετώπιση Για την αντιμετώπιση του περonosπόρου συστήνονται εφαρμογές με κατάλληλα μυκητοκτόνα, σύμφωνα με το πρόγραμμα Γεωργικών Προειδοποιήσεων, ή προληπτικά στο στάδιο των 3-4 φύλλων, στο «μούρο», πριν την άνθηση, μετά το δέσιμο, μετά από 15-20 ημέρες, ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες και την πίεση προσβολής.

4.5. Ωίδιο

“Ωίδιο της αμπέλου”

Uncinulanecator

http://www.bayercropscience.gr/index.asp?a_id=210&sel1=sel1a,1,3&sel2=sel2a,6&asth_id=131

Μια άλλη σοβαρή μυκητολογική ασθένεια είναι το ωίδιο ή λάβα όπως λέγεται από τους παραγωγούς. Αναπτύσσεται με ταχύτητα όταν φυσούν άνεμοι και η θερμοκρασία είναι σχετικά υψηλή. Η ασθένεια του ωιδίου οφείλεται στον ασκομύκητα *Uncinula necator* (Erysiphaceae). Κατά την διάρκεια του χειμώνα, διαχειμάζει μέσα στους οφθαλμούς (μάτια) με τη μορφή μυκηλίου ή σπανιότερα, με τα όργανα αναπαραγωγής του (κλειστοθήκια).

Ο μύκητας αναπτύσσεται στην επιφάνεια των φυτικών ιστών (εκτοπαράσιτο), ενώ στέλνει μυζητήρες μέσα στα κύτταρα για να τρέφεται. Η νέα βλάστηση η οποία θα προέλθει από τους προσβεβλημένους οφθαλμούς, καλύπτεται γρήγορα από ένα λευκό χνούδι, όπου ο μύκητας αρχίζει να αναπαράγεται σχηματίζοντας τα σπόριά του (κονίδια). Τα σπόρια μεταφέρονται σε γειτονικούς βλαστούς ή πρέμνα προκαλώντας νέες μολύνσεις. Ιδιαίτερα ευαίσθητοι είναι οι τρυφεροί ιστοί, ενώ συνήθως δεν μολύνει φύλλα ηλικίας μεγαλύτερης των δύο μηνών, εκτός και αν αναπτύσσονται σε πολύ σκιερά μέρη.

Στη συνέχεια, προσβάλλονται τα σταφύλια και η ασθένεια εξαπλώνεται σε όλο τον αμπελώνα εφόσον οι συνθήκες είναι ευνοϊκές. Γενικά, η ασθένεια ευνοείται από θερμό καιρό, όχι όμως και σε θερμοκρασίες μεγαλύτερες από 35 βαθμούς Κελσίου. Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι ο μύκητας αναπτύσσεται καλύτερα στα σκιαζόμενα μέρη του φυτού, επειδή ο ήλιος περιορίζει την ανάπτυξή του. Για την βλάστηση των σπορίων του δεν είναι απαραίτητη η ύπαρξη νερού επάνω στην φυτική επιφάνεια. Αυτό σημαίνει, ότι ακόμα και σε συνθήκες ξηρασίας είναι δυνατό να ξεκινήσει η μόλυνση.

Αντιμετώπιση. Γενικά, η καλύτερη μέθοδος αντιμετώπισης του ωιδίου είναι η πρόληψη. Η μη έγκαιρη καταπολέμηση μπορεί να προκαλέσει σημαντική μείωση της παραγωγής και υποβάθμιση της ποιότητας του προϊόντος. Για την επιτυχημένη αντιμετώπιση του ωιδίου συστήνονται εφαρμογές σύμφωνα με το πρόγραμμα Γεωργικών Προειδοποιήσεων ή στο στάδιο των 2-3 φύλλων, λίγο πριν την άνθηση και μετά το δέσιμο, με επαναλήψεις ανάλογα με την πίεση προσβολής. Συμπληρωματικά, συστήνονται καλλιεργητικά μέτρα (σωστό κλάδεμα, κορυφολόγημα, ξεφύλλισμα, ενδεδειγμένη λίπανση με άζωτο) για την αποφυγή δημιουργίας ευνοϊκών συνθηκών για το παθογόνο.

4.6. Βοτρύτης

“Βοτρύτης (τεφρά σήψη) αμπέλου”

Botryotinia fuckeliana

http://www.bayercropscience.gr/index.asp?a_id=210&sel1=sel1a,1,3&sel2=sel2a,6&asth_id=125

Πλησιάζοντας προς τον τρύγο και ενώ το σταφύλι ωριμάζει υπάρχει κίνδυνος να καταστραφεί η παραγωγή εάν βρέξει. Τότε αναπτύσσεται πάνω στις βρεγμένες ρώγες ένας άλλος μύκητας που λέγεται βοτρύτης. Η εξέλιξη της ασθένειας οδηγεί σε σάπισμα του τσαμπιού ολόκληρου. Για το λόγο αυτό οι παραγωγοί φροντίζουν ώστε να έχουν ήδη καλύψει τα τσαμπιά με το κατάλληλο φάρμακο , να έχουν ξεφυλλίσει τα κλήματα και σε περίπτωση που βρέξει επαναλαμβάνουν τους ψεκασμούς με διάφορα φυτοφάρμακα. Ο βοτρύτης επίσης αναπτύσσεται και σε τσαμπιά που έχουν προσβληθεί από την ευδεμίδα και τότε είναι ιδιαίτερα καταστροφικός.

Συμπτώματα. Προσβάλλει όλα τα πράσινα υπέργεια μέρη του αμπελιού, τις ταξιανθίες (ξήρανση) και ιδιαίτερα τα σταφύλια πριν ή και μετά τη συγκομιδή. Στις ράγες εμφανίζεται αρχικά σκούρα κηλίδα, που εξαπλώνεται και τελικά προκαλείται σάπισμα. Τελικά, οι προσβεβλημένοι ιστοί γίνονται καστανοί, συρρικνώνονται και συχνά "μουμιοποιούνται". Με υγρή ατμόσφαιρα, τα προσβεβλημένα όργανα καλύπτονται από μια γκρίζα μούχλα (εξάνθιση από καρποφορίες του μύκητα).

Οι τρυφεροί βλαστοί, τα φύλλα και τα άνθη προσβάλλονται μόνο όταν την άνοιξη επικρατήσουν συνθήκες υψηλής υγρασίας. Οι προσβολές εκδηλώνονται με την μορφή καστανών περιοχών στα μεσογονάτια και στις τρυφερές κορυφές, οι οποίες προκαλούν σήψη και ξήρανση. Στα φύλλα η ασθένεια εμφανίζεται με την μορφή μεγάλων νεκρωτικών κηλίδων που ξεκινούν από την περιφέρεια του ελάσματος.

Αντιμετώπιση. Για την αντιμετώπισή του συστήνεται να εφαρμόζεται πρόγραμμα προληπτικών επεμβάσεων ανάλογα με τις κλιματολογικές συνθήκες. Σε περιοχές όπου υπάρχει πρόβλημα «πρώιμου» βοτρύτη, συστήνεται οι ψεκασμοί να αρχίζουν από την άνθηση. Ένα συνηθισμένο πρόγραμμα επεμβάσεων περιλαμβάνει ψεκασμούς μετά το «δέσιμο», πριν «κλείσει το τσαμπί», στο «γυάλισμα» και για αποφυγή όψιμων προσβολών στις επιτραπέζιες ποικιλίες μέχρι πριν τη συγκομιδή (τηρουμένου του χρόνου ασφαλείας των σκευασμάτων). Συμπληρωματικά θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για την αποφυγή πληγών κατά την εκτέλεση των καλλιεργητικών φροντίδων και να εφαρμόζεται κατάλληλο ξεφύλλισμα για τον καλύτερο αερισμό των σταφυλιών.

4.7. Ίσκα ή Πολυπορίαση

“Ίσκα ή Πολυπορίαση”

Stereumhirsutum

http://www.bayercropscience.gr/index.asp?a_id=210&sel1=sel1a,1,3&sel2=sel2a,6&asth_id=126

Εκτός από τις παραπάνω ασθένειες υπάρχουν και άλλες που προσβάλλουν τα ξυλώδη τμήματα του αμπελιού. Μια τέτοια ασθένεια είναι η ίσκα.

Συμπτώματα. Τα πρώτα συμπτώματα εμφανίζονται στα φύλλα συνήθως αργά το καλοκαίρι (Αύγουστο). Αυτά παρουσιάζουν χαρακτηριστικές χλωρώσεις περιφερειακά και μεταξύ των νεύρων, οι οποίες τελικά μετατρέπονται σε νεκρώσεις. Οι προσβεβλημένοι βραχίονες και κεφαλές παρουσιάζουν διογκώσεις λόγω υπερπλασίας των ιστών.

Οι οφθαλμοί δεν εκπτύσσονται και μπορεί να ξεραθεί ολόκληρη η κεφαλή. Τα ασθενή πρέμνα ζουν συνήθως μερικά χρόνια, εμφανίζοντας καχεκτική βλάστηση και αποξήρανση ορισμένων κληματίδων. Το πιο χαρακτηριστικό σύμπτωμα της ασθένειας είναι ο κίτρινος μεταχρωματισμός στο εσωτερικό ξύλο (καρδιόξυλο), το οποίο λόγω σήψης γίνεται μαλακό, πορώδες και εύθριπτο. Απότομη ξήρανση των πρέμνων (αποπληξία) μπορεί να επέλθει το καλοκαίρι.

Αντιμετώπιση. Σε προσβεβλημένους αμπελώνες συνίσταται ψεκασμός με κατάλληλα σκευάσματα. Ο ψεκασμός αυτός πρέπει να γίνεται πριν το φούσκωμα των οφθαλμών και όταν τα πρέμνα βρίσκονται σε πλήρη λήθαργο. Μία άλλη ασθένεια του ξυλώματος είναι η ευτυπίωση. Και αυτή προκαλεί ξηράνσεις όπως η ίσκα και μεταδίδεται με τον ίδιο τρόπο. Είναι σχετικά νεόφερτη ασθένεια και οι παραγωγοί την μπερδεύουν με την ίσκα. Μεταδίδεται και καταπολεμείται όπως η παραπάνω ασθένεια.

Τελειώνοντας, θα πρέπει να αναφερθούμε σε κάτι που προβληματίζει τους παραγωγούς. Είναι το γεγονός ότι τα διάφορα χημικά φυτοφάρμακα που κατασκευάζει ο άνθρωπος δεν είναι πάντα αποτελεσματικά. Αυτό έχει λογική εξήγηση η οποία έρχεται από την φύση. Όλοι οι εχθροί και οι ασθένειες που αναφέραμε υπήρχαν τόσο παλιά όσο και το αμπέλι, είναι δηλαδή και αυτά μέρος της. Όταν ο άνθρωπος άρχισε, προκειμένου να αυξήσει την παραγωγή, να τις καταπολεμά με τα χημικά σκευάσματα, ουσιαστικά άρχισε να παρεμβαίνει στη Φύση, οπότε κι αυτή προσπάθησε να αμυνθεί. Δημιούργησε έτσι, κάποιες ανθεκτικές στα φυτοφάρμακα φυλές των μυκήτων, που στη συνέχεια πολλαπλασιάστηκαν και εξαπλώθηκαν, χωρίς να μπορούν πλέον να ελεγχθούν απ τα παλιότερης τεχνολογίας φυτοφάρμακα.

5. Ο ΑΜΠΕΛΩΝΑΣ ΤΗΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

“Ο οίνος στην Αρχαία Ελλάδα”

<http://www.zarariswines.gr/arxaiaellada.html>

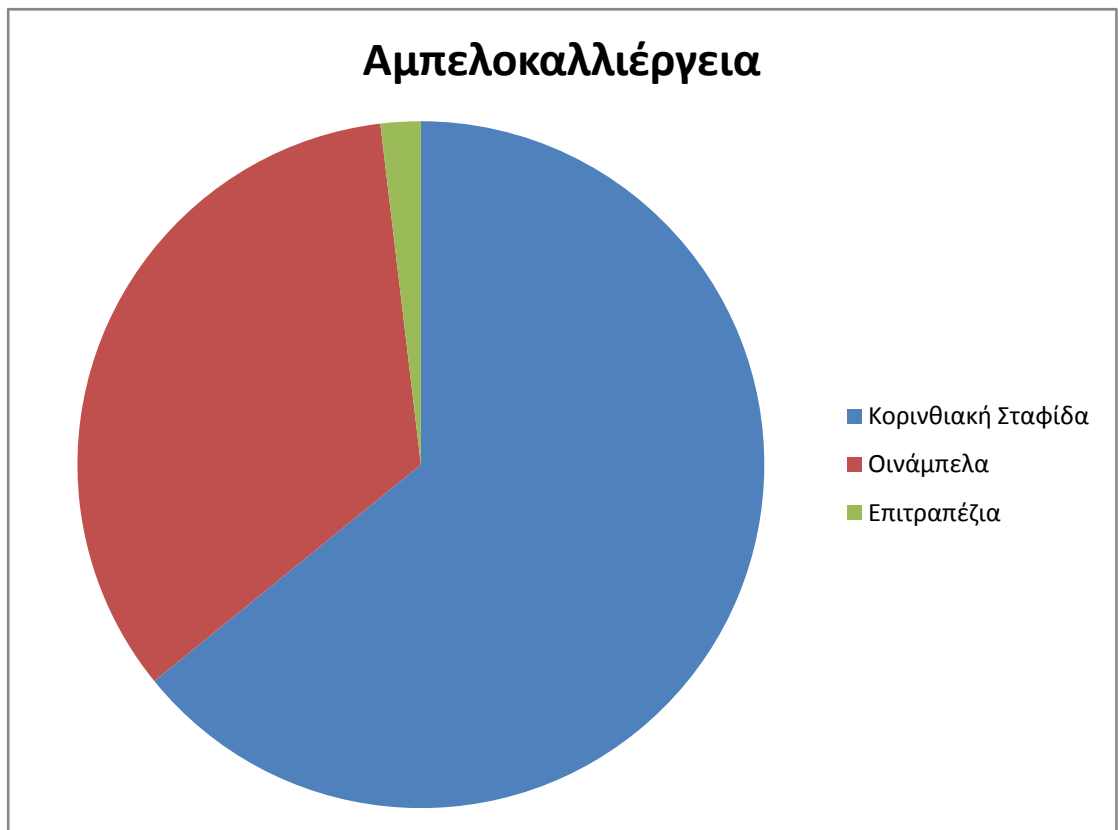
5.1. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Ν.Α. ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Η καλλιέργεια της Αμπέλου αποτελεί παραδοσιακή καλλιέργεια για το νησί από τον 14 αιώνα και παλαιότερα όπως αναφέρεται σε γραπτές πηγές και στη τοπική παράδοση. Οι εδαφοκλιματικές συνθήκες του Ν. Ζακύνθου (υψηλή βροχόπτωση, ήπιος χειμώνας, ξηροθερμικό καλοκαίρι, μεγάλη ηλιοφάνεια) θεωρούνται κατάλληλες για την αμπελοκαλλιέργεια και την παραγωγή πρώτης ύλης (σταφυλιών) άριστης ποιότητας, από την οποία παράγονται εκλεκτοί επιτραπέζιοι οίνοι.

Η αμπελοκαλλιέργεια αποτελεί βασική καλλιέργεια του Νομού. Σύμφωνα με τα στοιχεία του νέου Αμπελουργικού Μητρώου η συνολικά καλλιεργούμενη έκταση στο Νομό είναι 26000 στρμ. περίπου.

- Τα **17000στρμ.** καλλιεργούνται με Κορινθιακή Σταφίδα, για την παραγωγή ξηράς σταφίδας.
- Τα **9000στρμ.** αποτελούν τα οινάμπελα της Ζακύνθου.

Από τα 9000στρμ. ένα πολύ μικρό ποσοστό καλλιεργείται με επιτραπέζιες ποικιλίες αμπέλου (περίπου 500στρμ.) ενώ το υπόλοιπο (περίπου 8500στρμ.) καλλιεργείται με οινοποιήσιμες τοπικές κυρίως ποικιλίες αμπέλου.

Το 80% των οιναμπέλων φύονται στο πεδινό μέρος της Ζακύνθου (Σαρακινάδο με υψόμετρο από 0-50 μέτρα) ενώ το 20% στην ορεινή και ημιορεινή Ζάκυνθο (Βολίμες με υψόμετρο έως και 450 μέτρα) .Στο αμπελώνα της Ζακύνθου έχουν καταγραφεί πάνω από 60 ποικιλίες Αμπέλου.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ Νομού ΖΑΚΥΝΘΟΥ

	ΕΚΤΑΣΗ στρεμ.	ΠΑΡΑΓΩΓΗ τον.
1) ΕΛΑΙΑ	61.200	6.000
2) ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗ ΣΤΑΦΙΔΑ	17.000	5.500
3) ΟΙΝΑΜΠΕΛΟΣ	9.000	5.000
4) ΣΙΤΑΡΙ	12.000	1.550
5) ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ ΨΥΧΑΝΘΗ	10.000	5.000
6) ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ	5.000	75.000
7) ΝΤΟΜΑΤΑ	2.000	6.500

5.2. ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗ ΣΤΑΦΙΔΑ

Η καλλιέργεια της Κορινθιακής σταφίδας κατέχει υψηλή θέση στις καλλιεργούμενες εκτάσεις του νομού Ζακύνθου, διότι ο Ζακυνθινός είναι ψυχολογικά συνδεδεμένος με την καλλιέργειά της και γενικότερα με την αμπελοκαλλιέργεια και διότι οι εδαφοκλιματικές συνθήκες συνίστανται γι' αυτήν. Παράγεται επίσης στη περιοχή της Β. Πελοποννήσου και στα υπόλοιπα Ιόνια νησιά. Η Κορινθιακή Σταφίδα έχει μεγάλη οικονομική αξία για τον Ζακυνθινό γεωργό αν συγκρίνουμε την έκταση των διαφόρων παραγωγών. Μόνο με τις κηπευτικές καλλιέργειες (Ντομάτα - Πεπόνι) μπορεί να υστερεί η Κορινθιακή Σταφίδα στα οικονομικά αποτελέσματα φαινομενικά.

Ουσιαστικά όμως ισοσκελίζεται με αυτές στο τελικό κόστος παραγωγής αν αναλογιστούμε τα υψηλά κόστη παραγωγής σε αντίθεση με αυτά τις σταφίδας. Σαν φυτό είναι ζωηρότατη και παραγωγική ποικιλία καρποφορούσα ακόμα και στο παλιό ξύλο. Βλασταίνει νωρίς τον Μάρτιο, ανθίζει μετά τα μέσα Μαΐου και ωριμάζει τον καρπό της από το τέλος Ιουλίου ως μέσα Αυγούστου. Λαμβάνει σχήματα κυπελλοειδή και γραμμικά (στη Ζάκυνθο επικρατεί το κυπελλοειδές σχήμα) και δέχεται βραχύ κλάδεμα.

Ευδοκίμει σε μεγάλη ποικιλία εδαφών κα απαιτεί δακτυλιωτή χαραγή κατά τη περίοδο της άνθησης προς ανάσχεση της ζωηρότητας και διατήρησης των υδατανθράκων στα καρποφόρα όργανα προς καλύτερη ανάπτυξη των ραγών. Οι σταφίδες ωριμάζουν στο τέλος Ιουλίου, επειδή όμως χρησιμοποιείται κυρίως για σταφιδοποίηση, ο τρυγητός πραγματοποιείται μετά το πρώτο 10ήμερο του Αυγούστου και συνεχίζεται αργότερα. Οι ράγες αποτελούν το 98% του βάρους της σταφυλής η οποία έχει βάρος περίπου 200 γρ. Η ράγα έχει σχήμα σφαιρικό, είναι μικρή μέχρι πολύ μικρή με επιδερμίδα λεπτή κυανομέλανου χρώματος με λεπτό στρώμα άχνης και κατά κανόνα άνευ γιγάρτων. (η απυρηνία αποτελεί βασική ιδιότητα της καταλληλότητας της Κορινθιακής Σταφίδας για σταφιδοποίηση.)

Η ετήσια παραγωγή Κορινθιακής σταφίδας ανέρχεται στους 90.000 τόνους εκ των οποίων 5.500 τόνοι προέρχονται από την Ζακυνθινή παραγωγή. Από τη παραγωγή Κορινθιακής Σταφίδας, παρασκευάζονται οίνοι εξαιρετικής ποιότητας όπως η Μαυροδάφνη. Σαν ξηρός καρπός χρησιμοποιείται προς βρώση είτε αυτούσια είτε ως ζαχαροπλαστικό είτε ως αρτοποιητικό προϊόν και κατέχει εξέχουσα θέση μεταξύ διάφορων τροφών του ανθρώπου.

Πίνακας μέσης χημικής σύνθεσης της Κορινθιακής Σταφίδας:

Νερό	15%
Σάκχαρα	66.80 %
Τέφρα, Ανόργανες ουσίες	1.98%
Αζωτούχες ουσίες	0.74 %
Λιπαρές ουσίες	0.53%
Κυτταρίνες και λοιπές εκχυλιστικές ουσίες	10.16%
Τρυγικό οξύ	1.84%
Οξικό τρυγικό κάλι	2.80%
Μηλικό οξύ	0.33%

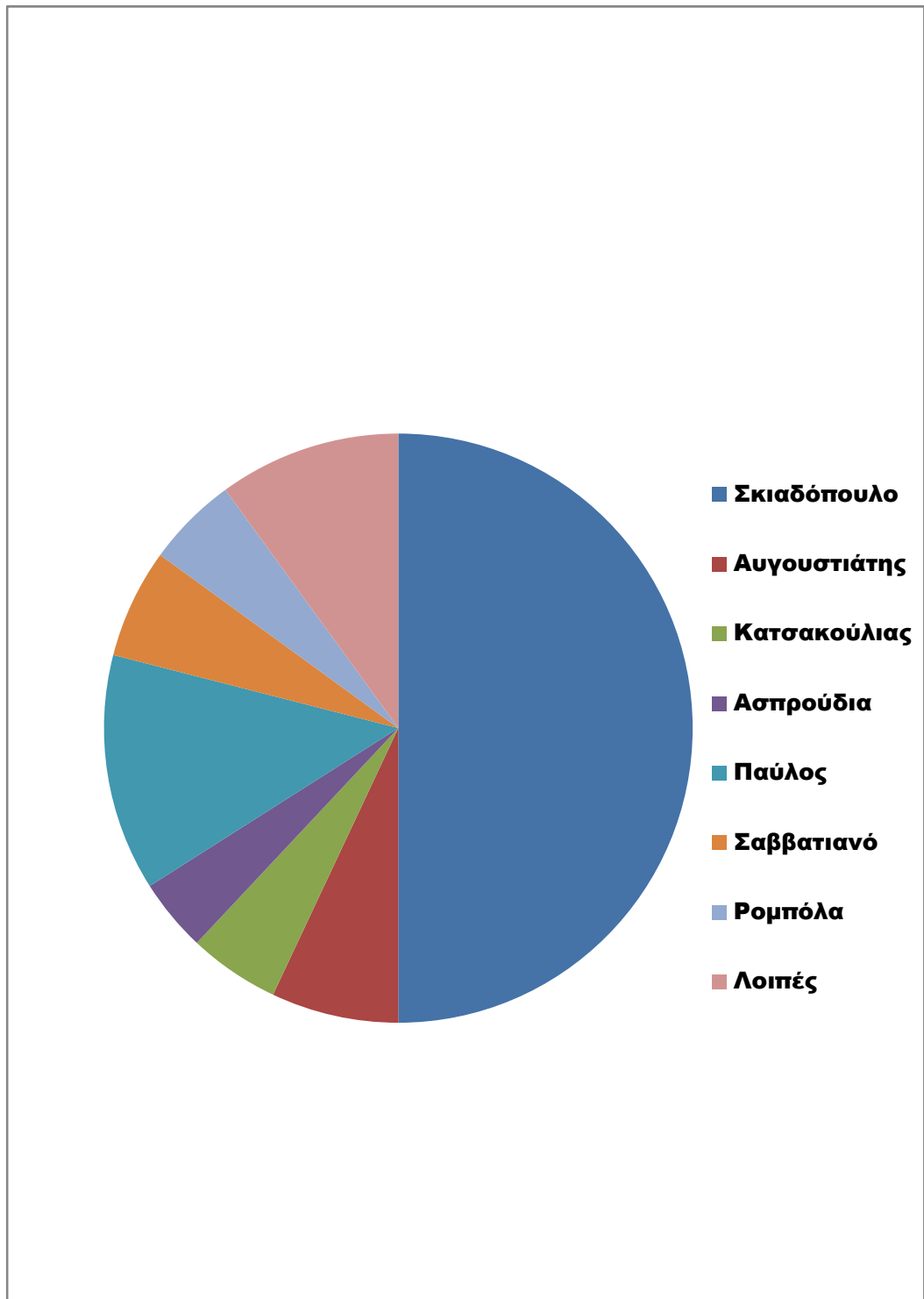
Η μεγάλη περιεκτικότητα της Κ/Σ σε σάκχαρα αμέσως αφομοιωμένα από τον ανθρώπινο οργανισμό προσδίδει σε αυτή μεγάλη ενεργειακή αξία και μπορεί να συγκριθεί με την αξία των ζωικών τροφίμων.

5.3 ΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΜΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Οι κυριότερες οινοποιήσιμες ποικιλίες είναι και η έκταση που καταλαμβάνουν (%):

1.	<u>Σκιαδόπουλο</u>	<u>(λευκή)</u>	<u>50%</u>
2.	<u>Πάυλος</u>	<u>(λευκή)</u>	<u>13%</u>
3.	<u>Αυγουστιάτης</u>	<u>(ερυθρή)</u>	<u>7%</u>
4.	<u>Σαββατιανό</u>	<u>(λευκή)</u>	<u>6%</u>
5.	<u>Κατσακούλιας</u>	<u>(ερυθρή)</u>	<u>5%</u>
6.	<u>Ρομπόλα</u>	<u>(λευκή)</u>	<u>5%</u>
7.	<u>Ασπρούδια</u>	<u>(λευκή)</u>	<u>4%</u>

Πίνακας με τις κυριότερες οινοποιήσιμες ποικιλίες στο Νομό Ζακύνθου

5.4.ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΕΣ ΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΜΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Οι κυριότερες συνιστώμενες οινοποιήσιμες ποικιλίες στο Νομό Ζακύνθου είναι οι εξής:

- Αυγουσιάτης Ν,
- Γουστολίδι Β (Βοστίλιδας, Αυγουστολίδι),
- Κατσακούλιας Ν,
- Κορίθι Β,
- Μοσχατέλλα Β (Μοσχαρδίνια),
- Μυγδάλι Β,
- Παύλος Β,
- Ροδίτης Rs (Αλεπού),
- Ρομπόλα Β,
- Σκιαδόπουλο Β (Σαχάρα).

5.5. ΕΠΙΤΡΕΠΟΜΕΝΕΣ ΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΜΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Οι κυριότερες επιτρεπόμενες οινοποιήσιμες ποικιλίες στο Νομό Ζακύνθου είναι οι εξής:

- Αρετή B
- Ασπρούδες B
- Βιολεντό Rs
- Βοϊδομάτης N
- Βόσσος B
- Κοζανίτης B
- Ρομπόλα κόκκινη N
- Σαββατιανό B
- Σκυλόκλημα B
- Σκυλοπνίχτης N
- Τουρκοπούλα Rs
- Φιλέρι Rs
- Κοζανίτης B
- Κοντοκλάδι B
- Κοκκινοβοστίτσα N
- Κορινθιακή N
- Κουτσομπέλι Rs
- Λαγόρθη B
- Μαυροδάφνη N
- Φιλέρι Rs
- Cabernet Sauvignon N

5.6.ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΕΣ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Οι συνιστώμενες επιτραπέζιες ποικιλίες στο Νομό Ζακύνθου είναι οι παρακάτω:

- Κορίθι Β
- Ραζακί Β
- Σουλτανίνα
- Cardinal Rs
- Victoria Β

5.7.ΕΠΙΤΡΕΠΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΣΤΟ ΑΜΠΕΟΥΡΓΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΝΟΜΟΥ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Οι επιτρεπόμενες επιτραπέζιες ποικιλίες στο Νομό Ζακύνθου είναι οι παρακάτω:

- Αετονύχι Β
- Μοσχάτο Αμβούργου Ν
- Προβατίνα Ν
- Σιδερίτης Rs
- Τσαούσι Β
- Φράουλα Rs
- Cardinal Rs

5.8.ΟΙΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Η μέση παραγωγή οίνων ανέρχεται στους 4500 τον. περίπου πολύ καλής ποιότητας ο οποίος διακρίνεται σε:

- Τοπικό με ονομασία κατά παράδοση (Βερντέα λευκός)
- Επιτραπέζιοι (λευκοί, ερυθροί και ερυθροί)

Το 85% των οίνων είναι λευκοί ενώ το 15% είναι ερυθροί – ερυθροί. Στο Νομό δραστηριοποιούνται έξι (6) οινοποιητικές επιχειρήσεις οι οποίες οινοποιούν το 60% της μέσης παραγωγής οίνου ενώ το υπόλοιπο 40% του οίνου προέρχεται από την χωρική οινοποίηση. Ένα μικρό μόνο μέρος της τοπικής παραγωγής των οινάμπελων οινοποιείται εκτός νομού.

Από πλευράς ποιοτικών οίνων στην Ζάκυνθο απουσιάζουν δυστυχώς οι οίνοι ονομασίας προέλευσης (VQPRD) και υπάρχει μόνο ο Τοπικός με Ονομασία κατά Παράδοση Ζακύνθου Οίνος «ΒΕΡΝΤΕΑ». (αρ 397719/1-10-92 Απόφαση Υπ.Γεωργίας).

Πρόκειται για οίνο με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά σύμφωνα με την παραπάνω Υπουργική απόφασή:

- Οίνος λευκός επιτραπέζιος.
- Προέρχεται από συνοινοποίηση σταφυλιών ή ανάμιξη οίνων της ποικιλίας Σκιαδόπουλο σε ποσοστό 50% και λευκών ποικιλιών οινάμπελου συνιστώμενων στον Νομό.
- Παράγεται από σταφύλια μη αρδευόμενων αμπελώνων, με τις συνήθειες στην περιοχή καλλιεργητικές πρακτικές.
- Ο αριθμός πρέμων ανά στρέμμα πρέπει να είναι μικρότερος των 350 ενώ η στρεμματική απόδοση πρέπει να είναι μέχρι 1200 κιλά για το Σκιαδόπουλο και μέχρι 800 κιλά για τις λοιπές ποικιλίες.
- Η μεταποίηση των σταφυλιών σε γλεύκος και του γλεύκους σε οίνο θα πρέπει να γίνεται εντός του Νομού σε οινοποιεία που διαθέτουν κατάλληλο εξοπλισμό για την εφαρμογή σύγχρονης τεχνολογίας στην παραγωγή λευκών οίνων.
- Η παραγωγή και εμφιάλωση γίνεται μετά από αίτηση υπό τον έλεγχο της Υπηρεσίας σύμφωνα με τα προβλεπόμενα.

5.9.ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΜΠΕΛΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Τα σημαντικότερα προβλήματα της καλλιέργειας του Αμπελιού στο Νομό Ζακύνθου είναι τα εξής:

- Μικρός κλήρος και πολυτεμαχισμός των εκμεταλλεύσεων.
- Γήρανση αμπελώνων.
- Γήρανση αγροτικού πληθυσμού.
- Μετατόπιση του ενδιαφέροντος του ενεργού πληθυσμού προς τουριστικές δραστηριότητες.
- Ακρίβεια αγροεφοδίων και φυτοπροστατευτικών ουσιών.
- Οινοποιητικές επιχειρήσεις με παλαιό τεχνολογικό εξοπλισμό.
- Μικρή συμμετοχή Επώνυμου και Τυποποιημένου προϊόντος στην εμπορία του οίνου και διακίνηση μεγάλων ποσοτήτων χύμα (μείωση προστιθέμενης αξίας).
- Μυκητολογικές, Βακτηριολογικές και άλλες ασθένειες π.χ. Ευτυπίωση, Μολυσματικός Εκφυλισμός, Ίσκα, Τσιλίκ Μαράζι, Ωίδιο, Περονόσπορος κ.λ.π.
- Προσβολές εχθρών π.χ. Ευδεμίδα, ακάρεα, νηματώδεις κ.λ.π. (Δεν έχει εντοπισθεί προσβολή φυλλοξήρας εξ όσων γνωρίζουμε.)
- Έλλειψη υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού. Ο πολλαπλασιασμός γίνεται με ετήσιες κληματίδες από τα υπάρχοντα αμπέλια.
- Ελλιπής τεχνική και επιστημονική στήριξη λόγω ελλείψεων προσωπικού των Υπηρεσιών.

5.10.ΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΜΠΕΛΩΝΩΝ ΝΟΜΟΥ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Πραγματοποιήθηκε ιολογικός έλεγχος σε 468 επιλεγμένα καισημειωμένα πρέμνα από 15 αμπελώνες του νησιού σε 8 Δημοτικά Διαμερίσματα (2 ορεινά και έξι πεδινά). Συνολικά ελέγχθηκαν έξι (6) ποικιλίες :Μαύρη Ρομπόλα, Αυγουστιάτης, Κατσακούλιας, Παύλος(λευκή),Γουστολίδι και Άσπρη Ρομπόλα.Τα δείγματα ελέγχθηκαν έναντι έξι (6) ιών σύμφωνα με επίσημο πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.Από τα 468 πρέμνα μόνο στα 20 (ποσοστό 4,27%) ανιχνεύθηκε ένας ιός (ιός 1- καρούλιασμα φύλλων). Ο ιός αυτός, ο οποίος δεν ανήκει στους καταστρεπτικούς, βρέθηκε στην ποικιλία Αυγουστιάτης και μάλιστα εντοπίστηκε σε δύο συγκεκριμένα αμπελοτεμάχια. Τα αποτελέσματα θεωρούνται άκρως ικανοποιητικά. Τα πρέμνα στα οποία δεν ανιχνεύθηκαν οι έξι (6) ιοί χρησιμοποιήθηκαν στη συνέχεια για εμβολιοληψία προς παραγωγή κατάλληλου πολλαπλασιαστικού υλικού.

5.11.ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι εδαφοκλιματικές συνθήκες της Ζακύνθου είναι ιδανικές για την παραγωγή οίνων ποιότητας ενώ στο ποικιλιακό δυναμικό του Νομού υπάρχουν τοπικές παραδοσιακές αλλά και ποιοτικές ποικιλίες οιναμπέλου.Παρά τα παραπάνω όμως όπως αναφέρθηκε και στην παρουσίαση, η τοπική παραγωγή οίνου δεν έχει να επιδείξει ποιοτικούς οίνους ονομασίας προέλευσης παρά μόνο τον τοπικό οίνο ΒΕΡΝΤΕΑ και απλούς επιτραπέζιους. Στόχος λοιπόν της οινικής πολιτικής του Νομού θα πρέπει να είναι η ποιοτική αναβάθμιση των παραγομένων οίνων και τελικά η παραγωγή επώνυμων ποιοτικών προϊόντων.

Η αναδιάρθρωση των οιναμπέλων με τις τοπικές ποιοτικές και παραδοσιακές ποικιλίες αμπέλου έρχεται να συμβάλει στην επίτευξη του παραπάνω στόχου, αφού θα δοθεί πλέον η δυνατότητα για την παραγωγή του ζητούμενου, δηλαδή οίνου ποιοτικού με τα ιδιαίτερα ποικιλιακά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά της Ζακύνθου. Εξίσου σημαντικό σημείο αποτελεί και η κατάλληλη προώθηση του προϊόντος σε αγορές που θα μπορούν να δίνουν στο προϊόν τιμές ανάλογες της αξίας του, έτσι ώστε όλο το κύκλωμα από την παραγωγή, εμπορία, μέχρι και την κατανάλωση να είναι ικανοποιημένο και επομένως και σταθερό. Στη Ζάκυνθο κατά κάποιο τρόπο είμαστε τυχεροί αφού στην τοπική αγορά του οίνου θα μπορούσε να προστεθεί και η ζήτηση που προέρχεται από την τουριστική κίνηση του νησιού (υπολογίζεται ετησίως 800.000 άτομα) και που από μόνη της θα ήταν δυνατό να απορροφήσει την τοπική παραγωγή οίνου. Προς τούτο βέβαια θα ήταν αναγκαίο να υπάρξει μια διεπαγγελματική συνεργασία μεταξύ των συνεταιριστικών και ιδιωτικών οινοποιείων από τη μια μεριά και των τουριστικών επιχειρήσεων από την άλλη έτσι ώστε να διασφαλίζεται η προώθηση του τοπικού οίνου από τους τελευταίους προς το τουριστικό κοινό. Επιβάλλεται η αναγκαία αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός (συστήματα ISO και HACCP) των υποδομών οινοποίησης, έτσι ώστε εκτός από την πρώτη ύλη που θα πρέπει να είναι ποιοτική και τα ίδια τα οινοποιεία με τις εγκαταστάσεις τους να αποτελούν εγγύηση για την παραγωγή ποιοτικού και επώνυμου κρασιού. Τέλος θα ήθελα να αναφέρω την ανάγκη ύπαρξης κατάλληλης συνεργασίας των εμπλεκόμενων φορέων σε σχέση με τον οίνο δηλαδή της Δ/σης Αγροτικής Ανάπτυξης, των παραγωγών, των οινοποιών των τουριστικών επιχειρήσεων αλλά και των Τοπικών Αρχών έτσι ώστε σύντομα και μεθοδικά να επιτευχθούν όλες οι παραπάνω προσδοκίες σχετικά με αυτό το τοπικό προϊόν.

5.12.ΑΜΠΕΛΩΝΕΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Η Πελοπόννησος είναι ορεινή περιοχή, που χωρίζεται σε δύο κύριους αμπελουργικούς τομείς, από τις οροσειρές που τη διασχίζουν. Τον έναν αποτελούν η κεντρική και ανατολική πλευρά, με βασικές περιοχές τη Νεμέα και τη Μαντίνεια και τον άλλον η δυτική περιοχή.

Αυτή ξεκινά από βορρά και τις πλαγιές του Παναχαϊκού όρους (Αίγιο και Πάτρα) και συνεχίζει σε όλο το μήκος των ακτών του Ιονίου πελάγους (Κεφαλονιά), μέχρι τη Μεσσηνία και με κυριότερους αμπελώνες αυτούς της Αχαΐας στο Βορρά και της Ηλείας και Μεσσηνίας στο Νότο. Οι αμπελώνες Πελοποννήσου και νησιών Ιονίου πελάγους αποτελούν μια περιοχή με ήπιο μεσογειακό κλίμα, λόγω της ευνοϊκής επίδρασης της θαλάσσιας μάζας του Κορινθιακού κόλπου (παραθαλάσσια αμπελοτόπια), αλλά και της προστασίας και των δροσερών ανέμων που παρέχουν οι οροσειρές της Στερεάς Ελλάδας και της κεντρικής Πελοποννήσου. Οι αμπελώνες Πελοποννήσου και νησιών Ιονίου πελάγους συγκεντρώνονται κατά κύριο λόγο στις ημιορεινές και στις ορεινές περιοχές, άλλοτε σε έντονο ανάγλυφο και άλλοτε σε υψίπεδα και κοιλάδες, μεταξύ των ορεινών σχηματισμών (ορεινά και ημιορεινά αμπελοτόπια).

5.13. ΑΜΠΕΛΩΝΕΣ ΣΤΗΝ ΑΧΑΪΑ

Ο αμπελώνας στην Αχαΐα περιλαμβάνει, ανάμεσα σε άλλα, τα αμπέλια των πλαγιών Αιγιαλείας. Πρόκειται για μερικά από τα ωραιότερα αμπέλια της Ελλάδας, τα οποία εκτείνονται σε ήπιες βορινές πλαγιές και δέχονται τους δροσερούς θαλασσινούς ανέμους του Κορινθιακού κόλπου (παραθαλάσσια αμπελοτόπια), που τα προστατεύουν από τις καλοκαιρινές ζέστες. Οι αμπελώνες των πλαγιών Αιγιαλείας βρίσκονται σε υψόμετρα από 250 έως και 850μ. (ορεινά και ημιορεινά αμπελοτόπια), ενώ τα εδάφη ποικίλλουν, από λευκά ασβεστολιθικά, μέχρι γόνιμα αμμοπηλώδη, αλλά με καλή στράγγιση. Το ήπιο κλίμα, το οποίο οφείλεται και στην ύπαρξη πληθώρας χαραδρών, με πλούσια φυσική βλάστηση και μικρά ποτάμια που εκβάλλουν στη θάλασσα, συντελεί στην ήπια ωρίμαση της ερυθρωπής ποικιλίας ροδίτης, δίνοντας τα πλέον αρωματικά λευκά κρασιά αυτής της ποικιλίας. Στα δυτικά, σε παρόμοιες κλιματικές συνθήκες, αλλά σε μικρότερο υψόμετρο (450-500μ.), βρίσκονται και οι αμπελώνες της Πάτρας, όπου ο ροδίτης ωριμάζει πιο πρόωμα και δίνει κρασιά με πλουσιότερο όγκο. Στα μικρότερα υψόμετρα της περιοχής της Πάτρας ευδοκμεί η ερυθρή ποικιλία μαυροδάφνη, που δίνει το γνωστό οίνο λικέρ, ενώ στις παράκτιες πεδινές περιοχές της Πάτρας και του Ρίου κυριαρχεί η καλλιέργεια του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Νικολάου Ν.Α. (2005), Γενική Αμπελουργία, Σύγχρονη Παιδεία, Θεσσαλονίκη, σελ. 258.

-Νικολάου Ν.Α. (2006), Θέματα και τεχνικές καλλιέργειας της αμπέλου , Θεσσαλονίκη , σελ. 323.

-Χρησικόπουλος Γ.(2008), Σταφίδα, Ζάκυνθος, σελ. 82.

-Κόκλας Δ.(1981) Κορινθιακή Σταφίδα στο νομό Ζακύνθου, πτυχιακή διατριβή ΤΕΙ Λάρισας, Τμήμα Φυτικής Παραγωγής, σελ. 60.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

-Καγιαλής Κ., Ροντογιάννης Ν. 2008. Πτυχιακή Εργασία : Βιολογική καλλιέργεια αμπελιού,[online]

http://triton.chania.teicrete.gr/bio_geo/Biologikos_Ampelonas/Ampeli_Head.htm

-Μελέτη Ο.Ε.Φ. Ε.Α.Σ. Ζακύνθου. Πίνακα περιεχομένων [online]

http://www.zantecooperation.com/assets/docs/meleti_OEF_EAS_ZANTE.pdf

-Ιδρυμα Φανή Μπουτάρη, 2013, Ιστορική αναδρομή στην Ελλάδα των κρασιών [online]<http://greekwinefederation.gr/gr/content/show/&tid=26>

-Χαρώνης Χ., Λεχουρίτης Α. 2011, Οι δρόμοι του κρασιού [online]

<http://blogs.sch.gr/lyk-lous/files/2012/02/ERGASIA.pdf>

-Ραντίσματα Ψεκασμοί 2010[online]

<http://www.wineandgrapes.gr/page.php?item=culture/rantisma.php>